

Körzeti kitekintő

Szeged

Rőe hetizsakaszának szombatján különleges alkalomra gyülekeztek a hívek. A tóraolvasás alkalmával ünnepléses keretek között adtak nevet *Túriné Gonda Júlia* lányának. Tímea a *Tikvá* nevet kapta. Közösségünk rabbija reményét fejezte ki, hogy a kicsi leány megtalálja majd a mindazt az életben, amit szeretne elérni. Az örömszülők az istentiszteletet követően kiduson látták vendégül a megjelenteket.

***

Ki tété hetizsakaszának szombatján újból névadóra került sor. *Markovics Judit* és *Kriskó Péter* kislányának a nagybácsi – jelen esetben közösségünk rabbija – adott nevet a tóra előtt. Flóra a *Szára* héber nevet kapta. Az ünnepi alkalomból a szombati haftarát a nagypapa, *Markovics Tibor* recitálta. A névadót követően az örömszülők kiduson látták vendégül a megjelenteket. Kívánunk mázál tovet, sok boldogságot a kislánynak!

***

Hitközségünk korábbi cikkében jelezte, hogy hatalmas sikerrel mutatta be *Dusha Béla* fotóművész két szegedi kiállítása után a fővárosi Táncszínházban, a Várban több mint 40 képből álló „Élő Zsinagóga” c. fotóanyagát. Hitközségünk egyik legfőbb támogatója pályázott hozzájárulásért könyv-fotó album formában történő kiadásra a Mazsihisznél – sikertelenül.

Szeged polgármestere nyújtott anyagi segítséget, hogy még idén megjelenhessen a magyar és angol nyelven készülő kiadvány, amit három esztendeje fotóz a szerző, és *Markovics Zsolt* főrabbi írja a szövegét. Az országos fórumon próbálkozásunk sikertelen maradt, de hatalmas segítséget nyújtott számunkra ugyanakkor a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége Középmagyarországi Területi Csoportja, amely közösségünket támogatta hozzájárulásával.

Reméljük, hogy még idén valamennyien részesei lehetünk egy bemutatkozó keretében a kiadványnak,

amely nemzetközi hírnévvel fogja gyarapítani könyvkiadásunkat.

***

A IV. Szegedi Őszi Zsidó Kulturális Fesztivál *Chiara Migliari* és *Marco Marzocchi* római művészek fellépésével folytatódott. Mindketten a latinai „Ottorino Respighi” tanárai. Az énekművész hazájában szólístaként és kamaramuzsikusként is fellép. 2008-ban Rómában hatalmas sikert aratott a holokauszt-emlékhangversenyen. A zongorista és felesége több mint 10 éve ad kézzongorás esteket Olaszország, Spanyolország, Nairobi neves fesztiváljain, mesterkurzusokat tartanak Tajvanon és Máltán. Koncertjükön elsősorban Debussy, Honegger, Ravel, Halffter és Fauré művei hangzottak el.

***

A Magyar Posta első napi bélyegzés keretében – a budapesti rabbi képzővel egy időben – mutatta be a szegedi zsinagóga belső terét ábrázoló, 200 Ft címletű bélyegét. A program keretében *Csanádi László* Bachműveket, a *Golda Meir* együttes zsidó dallamokat játszott. A bemutató jelentősége, hogy a Magyar Posta által eddig megjelentetett Dohány utcai zsinagóga, *Herzl Tivadar* képe és a most forgalomba hozott zsinagóga-ábrázolások első ízben hívják fel Európa figyelmét zsinagógáink szépségére, míg templomsorozatokat a 30-as évek óta már többször adtak közre. Reméljük, értékeink ilyen formájú bemutatása is növeli idegenforgalmunkat, s mihamarabb – a Posta szerint 2 év elteltével – újabb zsinagógák is bélyegre kerülnek.

***

Dancs Miklós tárlatán háromhetes izraeli vendégjárása alatt készített festményei láthatók. A művész alkotásait már több városban bemutatta, képei a naiv festészet körébe tartoznak, a keresztény–zsidó barátság hű alkotóelemei, ábrázolják az embert, az ember küzdelmét a sivataggal, a háborúval, önmaga ellentmondásával, olykor pedig a világvallások találkozási pontjait, vallási emlékhelyeket, Jeruzsálemet, Betlehemet, Jerikót, Názáretet és más városokat Erecből. A kiállítást, amelyet már a megnyitón közel 120-an tekintettek meg, nagyszabású koncert követte, ahol a közel 700 érdeklődő előtt a Weiner Kamarazenekar adott hangversenyt *Weninger Richárd* és *Nagy Zsolt* vezényletével, *Berényi Bea* és *Dratsay Ákos* (fuvola) közreműködésével. A koncert műsorát *Hidas Frigyes* alkotásaiból állították össze. Elhangzott az 1995-ben kimondottan a szegedi zsinagóga számára komponált 188 ütem rézfúvósokra c. műve, amelynek ősbemutatója is itt volt. Egyébként szintén a zsinagógában adták elő 2006-ban a Hidas által hegedűre és vonószekarra átírt *Bartók-Andantét*. A legnagyobb sikert a *Ruralia Hungarica* aratta, amelyben magyar és erdélyi dallamok is felcsendültek. A Vonószene a tóraszekrénnyel szemben, az emeletről szólt meg, amivel kétszintűvé tették a produkció hangzatát, a közönség így még jobban érzékelhette az ország második legnagyobb zsinagógájának csodás akusztikáját.

***

A ros hástanai ünnepek nyitórendezvényét az orvosi, gyógyszerészi, fogorvosi tanulmányokat folytató több mint 130 izraeli diák és idelátogató szülei fogadása jelentette, amelyet megtisztelt jelenlétével Prof. Dr. *Benedek György* orvos kari és Prof. Dr. *Nagy Katalin* fogorvos kari dékán is. Az imák kezdete előtti eseményen a vendégeken kívül *Markovics Zsolt* főrabbi és *Lednitzky András* elnök, Izrael tiszteletbeli konzulja ismertette jókívánásait, hangsúlyozva a boldogabb zsidó új év, a magyarországi sikeres tanulmányok és a szülőikkel való mindennapi kapcsolattartás fontosságát.

L. A.

Ausztrália nagykövetének látogatása

Alex Brooking, Ausztrália nemrég Magyarországra akkreditált nagykövete és felesége, valamint *Bill Bowen*, az ITS Global főkonzultánsa és felesége felkeresték Hitközségünket, ahol *Lazarovits Ernő* külügyi vezető fogadta és időzöltte a vendégeket, akik ezután megtekintették a Dohány utcai zsinagógát és a Wallenberg Emlékparkot. *Lazarovits Ernő* ismertette a magyarországi zsidóság történetét és a Hitközség napjainkban folytatott tevékenységét. A látogatók sok kérdést tettek fel, amelyekre megkapták a megfelelő válaszokat, felvilágosításokat.

Balázs Pál díszdoktor

Az ukrajnai Krok Egyetem (Kijev) Balázs Pált, a hazai vallásversenyek alapítóját és mecénását a felsőoktatás fejlesztéséhez való hozzájárulása elismeréseként díszdoktori címmel tüntette ki.

Meghalt Kohn Gábor

A kép a Dudu Fisher-koncerten készült néhány hete. A művész az élet szépségéről énekel *Kohn Gábornak* (a kerekesszékekben, háttal). A *Sheiber iskola* egykori igazgatóját és tanárát akkor láttam boldognak utoljára. Vagy ötezer ember volt tanúja a jelenetnek. Ez a búcsúztató annak a felhívásnak a helyére került a lapban, amelyben végtagprotézisére gyűjtöttek volna barátai és tisztelői. Egy nappal jom kippur előtt költözött az örök élet birodalmába. 62 éves volt.

(kápé)

Limmud-Keset

Zsidó közösségi fesztivál – 2008. november 7–9. Budapest, Sport Hotel

A *limmud* és a *keset* héber szavak: a *limmud* jelentése tanulás, s egy nagy sikerű nemzetközi rendezvénysorozat elnevezése, a *keset* pedig szívárványt jelent, mely egy, a zsidóság sokszínűségét hirdető fiatal magyar kezdeményezést jelöl. A kettő együtt: egy háromnapos **közösségi fesztivál**, tanulás, szórakozás, kikapcsolódás minden korosztály számára.

A **Limmud-Keset** a hagyományt érthető és újszerű módon mutatja be az érdeklődőknek, színvonalas, egyedi előadásokon keresztül, melyeken bárki – **előzetes tudás nélkül is** – szélesítheti ismereteit a **zsidóság múltjával, jelenével és jövőjével** kapcsolatban, miközben lehetősége nyílik a mai magyar közösség számos tagjával is megismerkedni.

2008. november 7–9. között **több mint hatvan program** várja az érdeklődőket kóser konyhával és szombattartó programokkal. A hétvége során **Balázs Gábor filozófiatörténész**, az Amerikai Alapítványi Iskola igazgatója a **magyar zsidóság ideológiájának történetéről** ad elő az érdeklődőknek, **Schöner Alfréd**, az ORZSE rektora **Marc Chagall Triptichonjával** kapcsolatos gondolatait osztja meg velünk. **Dov Lévy** rabbi, az Amerikai Alapítványi Iskola vallási igazgatója a **vallási hősről** beszél majd, és hetizsakasz-értelmezésekkel készül a **Limmud-Kesetre**. A program során megismerkedhetünk a **tfilinkészítés** és a **tórákészítés** részleteivel, vagy részt vehetünk kerakasztal-beszélgetésen a körülmétekről vagy a zsidó nő tiszteletességéről.

A Limmud-Keset vendége lesz az említettek túl **Vitray Tamás** Kossuth-díjas televíziós riporter, **Kertész Péter** Pulitzer-díjas újságíró, **Gábor György** vallásfilozófus, **Váncsa István** publicista, **Toronyi Zsuzsa**, a Zsidó Múzeum levéltárosa és **James Lebeau** konzervatív rabbi, az izraeli konzervatív mozgalom igazgatója is.

A tanulás, beszélgetés, vita mellett számos lehetőség lesz kikapcsolódásra: süthetünk **kóser kalácsot** vagy részt vehetünk **tánc- és sporteseményeken**. Estéknél **koncerttel** zárul a program, és aki még bírja szufflával, szombat este részese lehet **egy rendhagyó éjszakai városnézésnek** is.

A rendezvény egésze **kóser**, a programokat a **sabbát** előírásai szerint állítottuk össze. A kabbalát sabbát, a szombati sáchrít és a hávdál része a programnak. A Limmud-Keset szervezői között jelen van az ortodox, a neológ, a konzervatív és a reform irányzat is, melyeknek közös célja a **sokszínű zsidó vallási hagyomány** bemutatása. A Limmud-Keset egy része angol nyelven kerül megrendezésre.

A program további részleteivel, a regisztrációval kapcsolatban kérjük, keressen fel weboldalunkat (www.keset.hu), illetve forduljon a program koordinátorához, Somogyi Zsófiához, akit a 06-1-311-9214-es vagy a 06-70-511-6920-as telefonszámon, illetve személyesen a Bálint Házban lehet megtalálni.

Tom Lantosra emlékeztek

Gyurcsány Ferenc meghívására a budapesti Marriott Hotel egyik előadóteremében néhai *Tom Lantos* tiszteletére konferenciát tartottak, melyen a hazai és az amerikai diplomáciai élet képviselői, a család és a barátok emlékeztek meg a politikusról. Levetítették a Tom Lantos emlékfilmét, amely megtekinthető a www.magyarorszag.hu/tomlantos oldalon.

A nyitóbeszédet a miniszterelnök mondta, kiemelve a politikusnak az emberiség és a magyar nép érdekében kifejtett felbecsülhetetlen értékű tevékenységét. Nevét azzal is megőrizük, ha a számára fontos ügyeket továbbvisszük, maradandóvá tesszük. A megalakult Nemzetközi Szabadság és Demokrácia Intézet Tom Lantos nevét veszi fel.

A konferencián beszédet mondott *Charles Gáti* történész, *Kurt Volker* NATO-nagykövet és *Valki László* nemzetközi jogász és egyetemi tanár. Az előadók méltatták Tom Lantos elévülhetetlen érdemeit, személyes élményekkel, emlékekkel tarkítva mondanivalójukat.

Érdekes volt *Valki László* felszólalása, amelyben többek között emlékezett rá, hogy Tom Lantos igen elítélően nyilatkozott a Magyar Gárda létezéséről és más rasszista, antiszemita megnyilatkozásokról. A professzor maga is ezen a véleményen van, és reméli, hogy a bíróság végül is döntés hoz a gárda megszüntetéséről.

A konferencián megjelent *Aliza Bin-Noun*, Izrael állam nagykövete és *April H. Foley*, az Egyesült Államok nagykövete. A Mazsihisz részéről *Schweitzer József* nyugalmazott főrabbi és e tudósítás írója vett részt, aki az előadás befejezése után sána továt kívánt *Anette Lantosnak* és családjának.

Lazarovits Ernő

Ági hol van?

– teszik fel az utóbbi néhány héten nap mint nap a kérdést Gábornak, a férjnek a Klauzál téri Kaiser's előtti kis piacrész sok évtizede közkedvelt kávézójának vendégei, a taxisok, a környékbeli koffeinfüggők, a kereskedők, a művész- és a sportvilág olyan prominensei, akik végigautózzák a belvárost az ízért, a családiás hangulatért, azért a pluszért, amit máshol nem kaphatnak meg. Kevés az olyan vendég, akinek második kávézásokkor még el kellene mondania, hány cukorral, tejjel vagy akár parve (!) tejporral kéri a még mindig hagyományos üveg pohárban szervírozott nedűt.

Ági... Kislányként ott csetlett-botlott, kiskamaszként és később már segített édesapjának, aki ezt a vállalkozást annak idején elindította. Talán evidensnek tűnt, hogy maga is ezt a szép és embert próbáló szakmát, a kereskedelmet – hivatásként üzve – választja. Volt ez a pavilon harminc év alatt már több helyen: a csarnokon belül, de még az utcán is.

Lányai tizenkét éven át csak egy háztömbnyire voltak a szülők munkahelyétől, reggel onnan indultak, délután oda tértek vissza a Wesselényi utcai Alapítványi Iskolából. Személyükben, úgy tűnik, a hagyomány megszokad, hiszen közgazdásznak, óvónőnek képezik magukat. Bár ki tudhatja?

A Kaiser's üzemeltetése, esetleges profilváltás és más, időnként felröppelő és nyugtalanító hírek arra készítették a házaspárt, hogy sok-sok évi együtt dolgozás után „szétváljanak”.

Ági a közelmúltban átadott és megnyitott Garay-piac mínusz I. szintjén, a kijelölt dohányzó mellett, épp a (még berendezés alatt álló) Matchtlól lefelé vezető mozgólépcsővel szemközt bérelt pavilont, a CSÉSZKE Kávézót.

Kávézója a bevezetés heteit-hónapjait éli. Összegezte az elmúlt évek tapasztalatait, ismerve az igényeket, számos szolgáltatással (kávékülönlegességek, koffeinmentes változat, napi- és hetilapok kényelmes átböngészése, egy kis oázis a kikapcsolódásra, a meghitt beszélgetésekre) bővült ez a minden ízében csinos, nagyon praktikus felszerelt kis hely. Sokan meglátogatták már a régi törzsvendégek közül, ám még többen vannak olyanok, akik szívesen mennének, ha tudnák, hol keressék.

Ági tehát várja régi és új vendégeit. Az árákból az Új Élet olvasóinak 10% kedvezményt biztosít, és úgynevezett kávébérletet is bevezetett (5 napra 500 Ft), ami lényegesen olcsóbbá teszi a napi fogyasztást. (x)

Ági

SCHWEITZER JÓZSEF

Tóra – a gömb alakú könyv

Őszi ünnepkörünk zárónapja a Tóra örömnépe: a szimchát tóra.

Ez a szent könyv, legáltalánosabb nevén Mózes öt könyve, ősidők óta folytonos tanulmányozás tárgya.

Feltehetően a kronológiai sorrend, az etikai, a rituális és a történeti témák egybekapcsolása már az ősidőkben sok gondot okozott, és a hagyományos szövegekből arra a régi nézetre következtethetünk, amely szerint egyes részeket külön egységként kell olvasnunk, s nem az egészet mint egyetlen egységet kell tanulmányoznunk.

Ez a nézet azonban kisebbségben maradt.

A hagyomány mestereinek többsége azon a véleményen volt, hogy az öt könyv egyetlen egység, „egyetlen pástortól adatott”, s így értelmezendő a hagyományos megállapítás, amely szerint a különállóknak tűnő részek egyetlen műnek tekintendők, s valamennyi az „élő Isten szavai”, mindannyi együttesen.¹

Fünnepünknek – mint említettük – zárónapja a Tóra örömnépe, mintha csak azt a gondolatot fejezné ki, hogy ha az elmúlt év során netán elhanyagoltuk volna a Tóra tanulmányozását, intelmeinek és parancsainak követését, az elmúlt ünnepek során a meglazult szövetség meg erősödött, és Izrael közössége ismét találkozik a Tórával, szent vallásunk alapkönyvével.

Szimchát tóra a Tóra befejezésének és egyben újakezdésének alkalma, mintegy igazolva és hirdetve azt a tételt, hogy a Szent Tan tanulmányozásában nincs megállás. Nem is lehet, hiszen a Tóra vallásos eszméink és a monoteizmus eszméjével egyesített etikai eszmék és kívánalmak alapkönyve, egyszersmind közel 4000 éves történetünk ősi forrása, a rabszolganépből Isten népét kialakító Mózesnek, a próféták atyjának életrajza.

Mózes nem fényes templomban, hanem a puszták kemény körülményei között s a hordozható frigsátor közösségében, sok nehézséggel s nem egyszer a nép értetlenségével megküzdve tanította meg népét arra, mint írtuk, hogy Istennek népe.

Közelebről nézve e tanítás öt részre osztható.

Az első könyv az őstörténet és az őskor elbeszélése. Az a tény, hogy egyetlen ősi pártól származik az emberiség, a különböző népek, fajok, az emberiség különféle származásra osztható léte mellett – végül is az ősszülőkre figyelmeztetve – a népek, a nemzetek s az emberek erkölcsi egyenlőségéről beszél.

Megismerjük az ember természetét, benne a rosszat, de a jó lehetőségeit is. Az öznvizet, ám utána az újakezdés lehetőségét, Bábel tornyának pusztulásában a kíméletlen hatalomvágy elleni határozott tanítást.

Az emberiség őstörténetét követve, az ősapák és családjaik története következik, a szentírás realitás megvilágításában. Az ősapák minden

példaadó kiválóságuk ellenére is halandó emberek voltak, s így hibáktól, tévedésektől, tévelygésektől sem mentesek. Ám a bűn nem végleges és végzetes állapot, attól szabadulni lehet.

A második, a harmadik és a negyedik könyv a pusztai vándorlás történetével, a lelki és a fizikai tisztasággal, az akkori istentiszteleti móddal, az áldozással, a későbbi imádság őskének előírásaival ismert meg bennünket.

Hadd jegyezzük itt meg, hogy a régi zsidó pedagógia szerint a tisztaság törvényeit tartalmazó harmadik könyvvel kezdték meg a gyermekek tanítását, abból a meghatározóan szép alapelvekből kiindulva, amely szerint jöjjenek a tiszták: a gyermekek – és foglalkozzanak a tisztaság tanaival.

Az ötödik könyv Izrael hitvallását, a második könyvben foglalt Tízparancsolat megismétlését, számos törvényt, s ezek mellett Mózes hatalmas intő beszédeit, parainéziseit tartalmazza, előkészítve a népet a honfoglalás hatalmas korszakára.

Az elmúlt ünnepek az ítélet napjaként éltük meg. Önmagunk, cselekedeteink, mulasztásaink felett is ítéletet mondtunk, s az elmulasztottak felett a jövőbeni pótlás és jobbítás, a hagyomány nyelvén a tösuvá, a meg-

térés erősítő és vigasztaló gondolata talált helyet szívünkben és elménkben.

Ismét találkozunk a Tórával és eszméivel, a könyvvel, amelyet Salomon ben Jichák Hálévi Velencében 1596-ban Divré Sólomo című művében a gömb alakú könyvnek nevez.

Eléggé egyedülálló megnevezése, jellemzése a Tórának. De szabad úgy vélnünk, eléggé eredeti is.

A Tóra azért hasonlít a mértani testek közül a gömbhöz, mert nincs eleje és vége.

Szimchát tórára írta a szerző ezt az elmélkedését, annak hangsúlyozására, hogy a Tóra tulajdonképpen végtelen szellemi folyamat, állandó tanulmányozás tárgya, befejezésének és újakezdésének alkalma a szimchát tóra, vagyis a Tóra az ősi egyetlen folyam, amelynek mentén a zsidó életnek haladnia kell, nem látjuk kezdetét, oly ősidőkre vész, s tart az örök jövő felé. Jelképesen tehát olyan, mint a mértani testek tárában a gömb, nincs eleje, nincs vége, maga a folytonos jelen, s tegyük hozzá, hitbéli záloga jövődjének, hordozójának, Isten népének, Izraelnek.

¹ A. J. Heschel: Tóra min hasamájim. III. Jeruzsálem, 1990. 45. o.

Nyilvános felhívás

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége alapszabályának 114/A. §-a alapján a Magyar Zsidó Kongresszus ülését 2008. november 16-án 10 órára összehívjuk a Budapest, Wesselényi u. 7. szám alatt lévő Goldmark Terebe

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének Kongresszusa – Magyar Zsidó Kongresszus –

A kongresszuson részt vehet minden olyan önálló jogi személyiségű vagy jogi személyiség nélküli csoport, amely magát magyar zsidóként határozza meg, és legalább az ülést megelőző 15. napon regisztrálás céljából részvételi szándékát bejelenti és kinyilvánítja kötődését a magyar zsidósághoz.

A kongresszuson valamennyi résztvevő csoportot azonos jog illeti meg. A kongresszus a résztvevőkre nézve kötelező érvényű döntést nem hozhat.

Az ülésre való jelentkezés, regisztrálás vagy részvétel elmulasztása nem jelenti azt, hogy a kongresszus későbbi ülésein az adott csoport ne vehetne részt.

A jelentkezésben meg kell jelölni a csoport nevét, címét, elektronikus adatait és azt a személyt, aki a csoportot a kongresszuson felszólalási joggal képviseli. Célszerű a jelentkezéssel egyidejűleg a csoportról szóló információkat is közölni, mert azt a többi résztvevőnek az ülés előtt megküldjük. A jelentkezést elektronikus formában kérjük megküldeni a drfeldmajer@nok@mazsihisz.com címre.

Az ülés a működési szabályait saját maga állapítja meg.

A Mazsihisz 114/A. § rendelkezései:

- (1) A szövetség konzultatív tanácskozási testülete a kongresszus.
- (2) A kongresszuson részt vehet minden Magyarországon vagy azon kívül működő zsidó szervezet, amely a kongresszus ülése előtt legalább 15 nappal írásban bejelenti részvételi szándékát és kinyilvánítja kötődését a magyar zsidósághoz.
- (3) A kongresszus ülésének időpontjáról és a részvétel lehetőségéről a szövetség vezetői nyilvános felhívást bocsátanak ki.
- (4) A kongresszus ülését évente legalább egy alkalommal össze kell hívni.
- (5) A kongresszust a szövetség vezetői vezetik.
- (6) A kongresszus önálló jogi személyiséggel nem rendelkezik, az azon részt vevő szervezetekre kötelező határozatokat nem hozhat.
- (7) A kongresszus bizottságokat alakíthat.
- (8) A kongresszuson részt vevő szervezetek költségeiket maguk viselik.

Az ülés napirendje

1. Megnyitó
2. A kongresszus működési szabályainak meghatározása
3. A kongresszus bizottságainak felállítás
4. Általános vita a kongresszus tevékenységéről és célkitűzéseiről
5. Zárzó, a kongresszus következő ülésének kitűzése

Feldmájer Péter,
a Mazsihisz elnöke

Zoltai Gusztáv,
a Mazsihisz üv. igazgatója

TÓRA, TÁNC, TALMUD

Szimchát tóra

A ZSIDÓ ÉLET örök körforgásában szilárd pont a szimchát tóra, a Tóra örömnépe, amikor befejezzük és újakezdjük felolvasását. Ez arra mutat, hogy nincs megállás: ahogy a Tórával, úgy a zsidóságot sem lehet „abbahagyni”, nem lehet kiszállni belőle, és nincs végállomás. A Tóra az az archimédeszi fix pont, amely körül a zsidó élet zajlik.

Izraelben, ahol a zsidó élet központi centrifugája mozog, a szimchát tóra nem egy külön ünnep. Ez nem más, mint az ünnepi ciklust befejező sömini áceret másik neve. A Tórában nincs említve a Tóra örömnépe, csak a gáonita korban találkozunk vele először, míg a Zóhár írja, hogy „amikor a Tórával megkoronázzák, szokás lakomát rendezni”. A szokást a midrás Salomon korára vezeti vissza, aki nagy lakomát rendezett, amikor az Örökkévaló megígérte neki, hogy teljesíti a kérését és bölcsességet ad neki. A midrás (Kohélet 1) arra a következtetésre jut, hogy „innen a tanulás, hogy nagy lakomát csapnak és örülnek, amikor a Tórával befejezik”, mivel Salomon bölcsessége a Tóra bölcsessége volt.

Világszerte, ahol minden ünnepünk kétnapos, a szimchát tóra is önálló életet él. A sátoros ünnep nyolcadik napja a sömini áceret, a kilencedik pedig a szimchát tóra. Ekkor tartjuk az ünnepi körmeneteket a Tórával a kézben, ekkor táncolunk és lakomázunk – és mindezt a Tóra tisztelésére, melynek felolvasását ezen a napon fejezzük be, és azon nyomban újra elkezdjük.

Miért nem tartunk legalább egy nap szünetet? Hová sietünk? Miért kell mindjárt újakezdenünk? – kérdezte boldog (?) gyerekkoromban Léjzser Friedman rabbi, a Dobozi utca 7–9.-ben székelő Adler-sül egyetlen bálbócsza, aki a kora negyvenes évek Budapestjén sem átalott – illetve nem félt – strájmilt hordani.

Nem is kellett félnie, hiszen abban a házban lakott, ott volt babakocsit gyártó és javító üzeme, és a strájmli fémdobozban tette meg az utat péntek estéig és szombat reggelként a második emeleti lakásból – ahol a Léjzser rabbi édesapja által építtetett házi mikve állt és működött – a földszinti szülbe.

Léjzser rabbi nem várt feleletet a hipotetikus kérdésre, hanem ő maga válaszolt: Azért, kiderült, mert mi szünet nélkül zsidók vagyunk, nincs megállás, nem lehet kiszállni, és nincs végállomás. Nem lehet megpihenni vagy megállni, hogy kifújuk magunkat – tette hozzá –, a zsidóság folytatólagos. Mihelyt úgy tűnik, befejeztél, kiderül, hogy nem lehet befejezni: folytatni kell megállás nélkül. Löchájim – mondta reb Léjzser, és felhajtott egy stam-pedi császárkörtét, amit még nekünk, gyerekeknek is szabad volt, legalábbis ezen az ünnepen, megkóstolni. Egyébként egyszer egy évben, szimchát tóra-akor, a kis fiúgyerekek is a Tóra elé járultak, együtt mondták el a bráchát a kiterített tált alatt, és nagyon boldognak látszottak.

***

AZTÁN JÖTT, illetve jön ma is – a három „völegény”, akik kidust adtak, illetve adnak, és a hákofesz, vagyis a körmenetek illedelmes tánca. Részeg zsidót nem láttam gyerekkoromban szimchát tóra-akor, lerészegedni nem volt zsidós dolog. Önfelédten danolásztuk, mi, gyerekek, a jiddis nótákat anélkül, hogy értettük volna a szavak jelentését. Csak annyit tudtunk, hogy a siker nem valódi...

Valódi részegzet ezen az ünnepen Izraelben láttam először, de az nem a Dobozi utcából volt.

***

EZ VOLT a magyar zsidó folklór pesti, nyolcadik kerületi változata. Homályosan tudtuk, hallomásból, hogy vannak másutt is zsidók, vannak „pólisak” és „szigetiek”, de ez nem látszott zavarni felhőtlen, zsidótörvényes, munkaszolgálatos gyerekkorunkat. Aztán jött Eichman, és egyből felnőtünk. Már aki életben maradt.

***

AZÓTA sok minden megváltozott, de a szimchát tóra megmaradt és egyre fokozódik, mint a helyzet. A továbbiakban egy csokornyit abból a folklórból, amit gyerekkorunkban nem ismertünk.

„Örvendjete és vigadjatok a Tóra örömnépe, és adjátok meg a kellő tiszteletet a Tórának, mert az jobb »áru« minden másnál, aranynál és ékszer-nél drágább. Örvendjünk és vigadjunk a Tórával, mert életünk, erősségünk és fényességünk.” (Az ünnepi imából)

***

EGYSZER egy tudatlan, de melegsívű falusi zsidó – valószínűleg lengyel, „magyarán” pólis – a szimchát tóra ünnepét a városban töltötte, ahol elment az ottani templomba. Amikor a hívek a tórával táncoltak, ő is csatlakozott hozzájuk, lelkesen énekelt, táncolt, sőt kurjongatott hozzá.

Látta ezt a város rabbija, odament hozzá, és azt mondta neki: uram, én nem ismerem magát, de úgy tűnik, ön nem azok közé tartozik, akik éjt nappallá téve búvárnaknak a Tanban és tanulmányozzák a Tórával. S ha ez így van, akkor minek örül annyira, és miért vigad ilyen lelkesen? Egyáltalán, mi köze van magának a Tórához?

Hogy mi közöm van nekem a Tórához? Hogy én egy egyszerű ám hoorec zsidó vagyok? Na és – felelte a falusi zsidó –, mondja meg nekem, rebbe, ha a sógorom esküvőjére vagyok hivatalos, akkor nem örülök és táncolok az esküvőn, csak azért, mert nem én nőülök?

A hasonlat világos: a Tóra minden zsidóé. Még azé is, akinek rajta kívülálló okokból nem volt alkalma tanulmányozni. Az ilyen zsidó „táncol a sógora esküvőjén”, vagyis részese testvérei Tóra-tanulásának és örömének.

***

EGY REB ÁSEN nevezetű chászid mesélte, hogy egy ízben Premislánba utazott, hogy a Félelmetes Napokat reb Meir – az ottani rabbi és rebbe – társaságában töltsse, de ott maradt még szukkotra is.

Ugyancsak ezekben a napokban betegedett meg reb Meir lánya, akinek az állapota napról napra súlyosbodott. Szimchát tóra napján már haldokolni látszott a szegény lány.

Apja, a cádik, panaszos hangon felkiáltott: Világ Ura! Meghagyta, hogy ros hásánakor sófárt fűjünk, tehát Meir fűjta a sófárt. Megparancsoltad, hogy jom kippurkor sanyargassuk magunkat – Meir ezt is betartotta. Előírtad a Tórában, hogy szukkotkor sátorban ülünk – Meir sátorban ült. Aztán azt is előírtad, hogy szimchát tóra-akor örvendeni kell – Meir tehát örvendezik. Most pedig megbetegítetted Meir lányát, és Meir ezt is örömmel fogadja, mert a Talmud szerint „egy zsidó embernek ugyanúgy köszönetet kell mondani a rosszért, ami rázúdul, mint a jóért, amit kap”.

Ezt úgy kell értelmezni, hogy a rosszat is örömmel kell fogadni. Jól van. Meir ezt is örömmel fogadja... De drága jó Istenem, a halacha szerint „nem szabad halmozni az örömeket”!

Amint ezt kimondta, a beteg lánynak lement a láza, és rövidesen meggyógyult.

Naftali Kraus

Csoportos duchán a Siratófalnál

Zenés-táncos tóraavatás a Hegedűsben

Ritka és felemelő aktus színhelye volt a Hegedűs Gyula utcai templomkörzet, olyané, amilyen egy-egy évtized során jó esetben sem sok adódhat.

A zsinagógát rendszeresen látogató grúz zsidó családok közül a *Kikozasvili* familia egy különlegesen szép és díszes ezüstvértbe öltöztetett tóráát adományozott a közösségnek. Ennek tradicionális, chüpe alatti, zenével-táncokkal történő be-kísérését, majd nyolcszori körbevitelét, végül frigszekerénybe helyezését kísérhettem figyelemmel sokadmagammal.

Illatos rózsaszirmokon lépdelve, a járókelők csodálkozó pillantásai között, a Szt. István körút sarkától indult a menet: elől az adományozó népes családjának férfi tagjai, utánuk *Smuel Raskin* rabbi (ő vezette, konferálta végig az egész szertartást, és a felejthetetlen hangulatért nagymértékben volt „felelős”), majd a magyarországi zsidóság vallási és világi vezető tisztviselői: *Feldmájér Péter*, a *Mazsihisz* elnöke, *Streit Sándor* BZSH-elnök, *Zoltai Gusztáv* üv. igazgató, előljárók, rabbik, kántorok, a zsidó oktatási intézmények irányítói, templomkörzetek elnökei, itt tanuló izraeli diákok.

A zsinagógába érve, a lubavicsi hangszereszek pergő ritmusú zenekísérése mellett *Raskin* rabbi egymás után kérte fel a jelenlévőket, a nagyvonalú adományozókat, a vezető tisztviselőket, a rabbikat és a

(Villányi fotó)

külföldről érkezett vendégeket egy-egy, az Örökkévalót dicsőítő áldás elmondására.

Elindult a menet, minden tórákkal megtett kör egyre jobban fokozta a jókedvet, az eufóriát, még a legidősebbek is tánclepcsben közlekedtek, feledve kort és fáradságot, s dalra fakadt ott mindenki. A mese-szép grúz fiatal nők külön kört alkotva, lágyan ringatóztak a ritmusra, a gyermekek sokasága hol apjuk-nagyapjuk nyakában a tórákat kísérte, hol önfeledten, egymással játszva nem mindennapi látványt nyújtott.

Deutsch László, a körzet főrabbija köszönetet mondott a Teremtőnek ezért a csodálatos napért, és az ado-

mányozóknak, akik ros hájáná és jom kippur között ezt az örömet szereztek a közösségnek. Majd hangsúlyozta a Kidus Hasém fontosságát és Sehechejenu imát mondott, végül a bibliai áldást recitálta.

Kivételes élmény volt, amit minden jelenlévő nevében köszönök én is. Ennyi csillogó szempárt, ennyi önfeledt mosolyt, szinte láthatóan kisimult lelket valóban nem lehet gyakran megfigyelni. Ez köszönhető volt az esemény miéért, a békés-boldog légkörnek, a pazar látványnak.

A helyszínen kis állófogadás, mincha ima, majd később a Károly körúti lubavicsi székházban vacsora volt.

Ági és Smuel

Aki csak egyetlenegyszer is járt a szarvasi nemzetközi gyermekparadicsomban, kitörölhetetlenül nyomot hagyhatott benne Ági néni és Smuel, azaz a Navon házaspár alakja, 1991-től 2008-ig turnusonként 5-600 gyerekben, fiatalban, idősben, holokauszt-túlélők látogatásai és konferenciák során.

Hazautaznak, ezúttal végérvényesen. Izrael egyik vallásosok lakta városába, és igyekeznek bepótolni mindazt az elmaradt teendőt, amely 17 éven át tavasztól ősziig távol tartotta őket népes és egyre gyarapodó családjuktól (öt gyerek, 20 unoka, s érkezésben a 13. dédunoka is). Nagyszülők-dédszülők lesznek, annak minden örömeivel és gondjával.

Búcsúbeszélgetésünk alkalmával sok minden szóba került, egymás szavába vágva korábbi tisztségviselő, táborozó gyerekek neveit, helyzeteket soroltak... ő is... no meg ő is, amikor azt az... emlékszel?

Hogy is kezdődött? Navonék, akik három évtizede dolgoznak egész évben működő és nyári zsidó gyermektáborokban, épp az olaszországi Alpokból érkezve kaptak szóbeli, majd megerősítő hivatalos felkérést, vállalják el az akkor nyitó szarvasi tábor konyhavezetését, vallási felügyeletét.

Mi várta őket a helyszínen? Egy szóval? Zűrzavar, felették egyszerre. Berendezetlen konyha, kommunikációs és együttműködési

hiány a táborvezetéssel.

Akkor a nyitásig, s ez kétségtelen, mondta Ági, nagyon kevés volt az idő, de elkezdődött valami, ami folyamatosan, évről évre jobb lett.

Ági néni... Ági mindenki anyukája és nagymamája lett, olyan, akihez oda lehetett bújni egy kis szeretetért, aki nem hagyta, hogy valaki ne szeresse az épp feltálat éltel, vagy bármiféle érzékenysége, speciális diétája miatt éhesen kelljen fel az asztaltól, akinek mindig volt meglepetése és egy simogatásnyi ideje bárkire. S akinek tele a notesze a mára már felnőtt, családok „gyerekek” címével, és komoly levelezést folytat egész évben. Smuel...

Smuel pedig „elkezdett a gyerekekkel foglalkozni”. Rengetegen az első Mode ánit (felébredés utáni ima) tőle hallották, általa sajátították el, és az áldásokat, az istentiszteletek rendjét, az imakönyv használatát is. Fonetikusan írta le a péntek esti és szombat reggeli imákat a rövidnadrágos „verótomi” (Verő Tamás rabbi) által odavitt kisfiúknak. A Frankel Leó úti zsinagóga vallási vezetője avatása után meghatottan mondott köszönetet Smuelnek, hozzátéve, a diploma egyik „sarka” neki köszönhető.

„Ha nem lett volna Szarvas, nem lenne Révkomárom” – mondta az ottani hitközség vezető tisztségviselője, Paszternák Tamás az interjúnkat megelőző hét végén, egy kitérés melletti átadás során. S ez a kijelentés nem komolytalan. Az utraivaló, a tudás és annak átültetése a mindennapokba, amit a Paszternák fivérek kaptak évről évre Szarvason, olyan (családi indíttatással ötvözött) inspirációt nyújtott számukra is, ami az álmos szlovák-magyar kisváros zsidóságát felrázó, a mai napig elismert tevékenységet eredményezett.

És nevek, nevek. Csak néhány. Példaként. Mint Róna Asheré, aki családjával már Izraelben él és dolgozik, s akit odaérkezésekor ők, Navonék fogadtak és segítettek a beilleszkedésben. Vagy például Dénes Gergő, aki kölcsönként imakönyvből kezdett el ismerkedni a zsidósággal, s akit tfilint légnolni is Smuel tanított meg. Balla Zsolt, aki Németországban rabbipályára készül, s hálás Navonéknak mindazért, ami nélkül most nem ott lenne, ahol.

Fehérvári András? Ott, a táborban szervezték meg felnőtté avatását, s vehette át az (akkor) egyetlen ép Mózes öt könyve-sorozatot. Vagy az egyik budai zsinagóga gabéja, „Varga Pisti”, aki ott nőtt fel, és akit Smuel „terelt” a lakásához közel eső templomba.

Bét Dávid... S egyszer csak lett saját, megszentelt, hivatalosan is felavatott zsinagógája a tábornak a korábbi többfunkciós megoldás helyett. Az ötletgazda ki lett volna más, mint Smuel? Elég meggyőző lehetett, mert Israel Selának, a Joint akkori igazgatójának, valamint Lauder és Goldmann uraknak köszönhetően lehetőség és pénz is adódott.

Mit hagytok ott Szarvason? – kérdezem.

17 év alatt felhalmozódott érzéseket, szeretetet, a gyakorlatban pedig egy mintaértékű, modern, jól berendezett és felszerelt konyhát, ahová még elutazásunk előtt megvettünk sok mindent, ami később még jól jöhet. Remek kollégákat, akik tudják a dolgukat, s akikkel jó volt együtt dolgozni. Úgy érezzük – mondták mindketten –, csináltunk valamit.

Igen. S erre már két generáció is az élő tanu. Tőlük volt és lett igazán zsidó, zsidós a tábor. Személyük (is) jelentette a garanciát, a biztosítékot.

Köszönjük.

Az oldalt írta: GálJuli

Zsinagógát avattak Békéscsabán

Ros hájáná előtt egy nappal különleges és örömteli eseményre került sor Békéscsabán, a Széchenyi Ligetben: zsinagógát avattak, amely ebben az esetben nem a korábbi felújítását jelentette, hanem egy földből kinőtt, minden egyes része, minden berendezési tárgya tekintetében vadonatúj. Ehhez természetesen sok pénz, de mindenekelőtt óriási elszántság, kitartás, akarat, a *Mazsihisz* anyagi támogatása, segítő kezek, elhivatott mesteremberek kellettek. Erről ezen a vasárnapon az ország és Erdély különböző pontjairól érkezettek egyaránt meggyőződhetnek. S még valamiről, ha bárkinek is kétségei lettek volna: arról, hogy a maroknyi megmaradt vidéki zsidóság és az azóta felnőtt generációk számára példaértékű módon és mélységben fontos az identitás, a hitélet gyakorlása, az ünnepek közös megélése.

Egy kis visszatekintés. 1790-es adatok szerint Gyulavári községben néhány zsidó család már lakhatási engedéllyel bírt, s az 1830-as évekre hitközséggé tömörülhettek. Lett iskolájuk, működött a *Chevre Kadisa*, a *Zsidó Aggok Háza*, a *Nőegylet*, az *OMIKE*, az ortodox imaház és a neológ templom.

Békéscsabán, ahol a holokausztot megelőzően közel négyezer zsidó élt, s ahová alig ötszázan tértek vissza, a hitközség ma harminckilenc tagot számlál.

A zsinagóga avatására – Istennek tetsző aktusként – verőfényes, test-és léleksimogató napfényben került sor. Megindító volt látni, hogy állóhely sem akadt, s az idős emberek zsebkendőit szorongató kezei már nem is mindig értek el emlékezés áztatta könnyes szemekhez.

Az Aradi Énekhar által előadott *Má tovu* hangjaira megtörtént a négy tóra bevitele (*Feldmájér Péter*, *Zoltai Gusztáv*, *Markovics Zsolt* főrabbi, valamint *Moskovits Sándor* elnök) és frigszekerénybe helyezése.

Moskovits Sándor üdvözölte a megjelenteket, köztük *Feldmájér Pétert*, a *Mazsihisz* elnökét, *Zoltai*

Gusztáv üv. igazgatót, *Vántara Gyulát*, a város első emberét, *Hanó Miklós* alpolgármestert, az aradi hitközség megjelent tisztségviselőit, tagjait, a vidéki hitközségek elnökeit és a történelmi egyházak prominenseit.

A szónok beszélt a zsidóság múltjáról, számadatokkal, nevekkel támasztva alá, milyen helyet foglaltak el a háborút megelőzően a város életében. Emlékeztetett a nagy elődökre, korábbi vallási és világi vezetőkre, elmondta, hogy a már nem templomként funkcionáló, de még látható épületek közül a neológ zsinagógát 1893-ban, az ortodoxot pedig 1849-

Végezetül *Moskovits Sándor* köszönetet mondott a zsinagóga tervezőinek, *Wirth Péter* és *Benkő Ágnes* építészeknek, a Csaba-ép Kft-nek mint kivitelezőnek, *Sajben Pál* ügyvezető igazgatónak, *Kovács Lajos* asztalosmesternek a mesés tóraszekerény elkészítéséért, *Gálik Mihálynak* a kupolán látható kétezer kis Dávid csillag felfestéséért, *Csáki János* gondnoknak és a hitközség minden egyes tagjának, akik erejükkel nem kímélve működtek közre a megvalósításban.

Vántara Gyula polgármester elmondta: „Városunk igazi olvasztóté-

M. II. 40. fejezetéből idézett. Emlékeztetett arra, hogy a város hajdan volt zsidói megállván, megtelepedvén itt, első köteleességüknek tartották a zsinagóga, az iskola, a közösség háza létrehozását.

Békéscsaba ma élő zsidóit is ez a tisztelet és kötelesség vezérelte, amikor az új zsinagógát felépítették, amihez kellett valaki (*Moskovits Sándor*), és kellett köré elhivatott emberek. Ez különösen nagy jelentőségű dolog annak tudatában, hogy a háború előtti közösség kilencven százaléka nincsen már közöttünk. Ezzel a zsinagógával rájuk is emlé-

ben avatták fel. Mintegy feleletet adva a kérdésre, ilyen kisszámú közösségnek miért kell új zsinagógát építenie, leszögezte, hogy e nélkül nem lehet a hitéletet gyakorolni, majd kifejezte reményét, hogy a zsidóság létszáma a jövőben gyarapodni fog.

Az elnök nem feledkezett meg a mártirokról, az elpusztítottokról sem: a zsinagóga egyúttal az ő emlékműük is. Az új épület emellett megyei oktatási központként szolgál majd, ahol a közösség megismerheti a zsidóság szokásait és Békés megyei tevékenységét is.

„Őseink negyven évig vándoroltak a pusztában, ez a közösség negyven évig nélkülözött zsinagógáját. A hasonlóság megrázó, négy évtized múltán közösségünk új otthonra lett!”

gely, nyitott és befogadó, sokféle ember él itt békében, barátságban. Evangélikusok, katolikusok és izraeliták. Magyarok, szlovákok és zsidók. Mindannyian mások vagyunk, mégis valamiben egyek. Békéscsaba. És ez nagyon jó érzés.”

A város első embere reméli, hogy az új zsinagóga segíteni fogja a hitközség mindennapjait, a hitüket gyakorlók hajlékot találnak benne, a kultúra bölcsője lesz, és falai megőrzik a sok ezer elhurcolt békéscsabi zsidó emlékét is.

Kertész Imre gondolataival zárta beszédét: „A szeretetet nem a szavak, hanem a tettek bizonyítják.”

Feldmájér Péter kiemelte: huszontöt órával az ünnep beköszöntése előtt megvalósult a tóra szava, majd

ZSVK-ülés rakétaárnyékban

A múlt hónap végén, közvetlenül ros hasáná előtt tartotta a Zsidó Világkongresszus Kormányzótanácsa az ülését Askelonban.

– *Miért most és miért Askelonban került sor erre?* – kérdeztük Feldmájer Pétert, a ZSVK Kormányzótanácsának tagját.

– Azért most, mert a ZSVK alapszabálya szerint esedékessé vált a négyévenkénti közgyűlés összehívása, ez volt a legfőbb programpont. A közgyűlést várhatóan jövő év januárjára hívjuk össze. Azért Askelonban találkoztak a világ zsidóságának vezetői, mert a déli országrész volt kitéve az elmúlt években a legszörnyűbb támadásoknak, több ezer úgynevezett Kassam-rakétát lőttek ki a szomszédos gázai területről, és azaz, hogy Askelonban voltunk, szolidaritásunkat fejeztük ki az ott élő zsidó testvéreinkkel.

– *Milyen más események kísérték a találkozót?*

– Kétségtelenül a legfelkavaróbb az a program volt, amikor elvittek bennünket azokra a helyszínekre, ahol a rakétatámadások történtek.

– *Hogyan tudnak védekezni ezek ellen?*

– Ezek a támadások olyanok, amelyeket kivédeni rendkívül nehéz. A Szdérot város szélén lévő dombra felkapaszkodva láthattuk, hol található az a gázai területen lévő palesztin falvak, települések, ahonnan folyamatosan lövik a békés izraeli lakosságot.

– *Mekkora károkat okoznak ezek a rakéták?*

– A becsapódó rakéták ritkán okoznak jelentős kárt, hiszen ezek rendkívül primitív, kézzel készített fegyverek. Az izraeliek úgy próbálnak védekezni a támadások ellen, hogy pl. minden buszmegálló mögé vasbetonból készített kis váróhelyiséget tettek, amelyben nem tudnak kárt tenni ezek a rakéták.

– *És hogyan tudják megvédeni az óvodákat, iskolákat?*

– A legtöbb közösségi intézmény fölé vasbeton védőtetőt emeltek, és ez megvédi az épületeket, a gyerekeket. Ezenkívül a városban az utóbbi években szokássá vált, hogy a házuk ajtaját az emberek nem csukják be, azért, hogy ha valaki az utcán megy és meghallja a szirénát, akkor ne maradjon védtelenül, bárhová szabadon be tudjon jutni.

– *Honnan lehet tudni, hogy néznek ki a rakéták?*

– Elvittek bennünket a szdéroti rendőrségre is, ahol összegyűjtik a rakéták maradványait. Több ezer rakéta csapódott be erre a vidékre, mindegyiket számmal és dátummal láttak el. A becsapódások száma attól függ, hogy a terroristák mennyire tudnak hatékonyan hozzáférni azokhoz a pontokhoz, ahonnan löni tudnak.

– *Mit tesz az izraeli hadsereg, hogy megakadályozza az ilyen stratégiai pontok elfoglalását?*

– A látogatás legérdekesebb része az volt, amikor elvittek bennünket arra a katonai bázisra, ahol figyelik a Gázai övezet határát, illetve magát a Gázai övezetet. A bázis annyira titkos, hogy annak helyéről csak annyit lehet elárulni, hogy valahol Dél-Izraelben található. Minden olyan információ, amelyet összegyűjtenek, ide fut be. Még az alakulat nevét sem árulták el, pusztán egy számot mondtak. A laktanyába csak rendkívüli biztonsági intézkedések után lehetett bejutni, a rádiótelefonokat kikapcsoltatták, és felhívták a figyelmünket arra, hogy semmiféle fényképező eszközt ne használjunk.

Itt található az a bunkerszerűen kiképzett létesítmények, amelyeket 4-5 méter magas betonfal vesz körül a támadások ellen. Bent a szobában képernyők sokasága található, eze-

Feldmájer Péter a „rakétaraktárban”

ken nézik a kamerák képeit. Élőképet kapnak az ott dolgozók, a kamerát egy kis joystickkal tudják ráirányítani és ráfókuszálni arra a pontra, amelyre kíváncsiak.

Minden megfigyelő egy-egy határszakaszért felelős, ezen a határszakaszon pedig mindenkit ismer, ezért arról meg tudja állapítani, ki az odaérkező személy. Így ha valaki egy pár birkával érkezik a kerítéshez, rögtön felismerik, hogy egyszerű pásztorember-e vagy terrorista.

– *Mi történik, ha esetleg megpróbálják a kamerákat megromlítani?*

– A határ környékén nemcsak telepített kamerák vannak, hanem kis léghajók is lebegnek az izraeli terület felett, és ezeken is sok kamera van, amelyeknek a képét szintén lehet látni. A technológia olyan, hogy 5-6 kilométerre lehet a kamerákat fókuszálni.

– *Hogyan érzékelik a rakéták kilövését?*

– Természetesen ugyanezzel a rendszerrel. A riasztások közvetlenül a megtámadott városokba futnak be. Megjelölik a rakéta indításának időpontját és körülbelüli irányát is, így meg tudnak szólalni a szirénák.

– *Kik végzik a megfigyelést?*

– A rendkívül felelősségteljes munkát 4 óras váltásokban, 24 órában látják el az ott dolgozó fiatal katonák. A teremben és az egész épületben csak nők találhatóak, a helynek és magának a műveleti szobának a parancsnoka is egy lány volt. Arra a kérdésünkre, hogy miért csak lányok dolgoznak itt, azt az egyszerű választ kaptuk, hogy azért, mert ők sokkal jobban végzik ezt a munkát, ezt a rendkívüli figyelmet igénylő feladatot, mint a fiúk. Ezek a fiatal katonalányok azok, akik őrzik több száz ezer ember biztonságát.

– *Izrael aktív résztvevője a békefolyamatnak. Miért van mégis szükség ilyen jelentős katonai készségre ezen a határszakaszon is?*

– A palesztinok majd 40 éven keresztül telekiabálták a világot, és azt követelték, hogy távozzanak az izraeli csapatok, mert ők a saját területükön a saját életüket akarják élni. Nos, ezt a kérésüket Saron teljesítette, és az utolsó négyzetcentimétert is kiürítették a Gázai övezetben. Izrael nem akadályozza, hogy itt saját életüket éljék, nem kívánt semmiféle kapcsolatot tartani velük. Ezt a rendkívül nagyvonalú és békés lépést azaz viszonzozzák, hogy nem a saját ügyeikkel foglalkoznak, hanem folyamatosan azon törik a fejüket, hogy azokat a területeket támadják, amelyek vitán felül Izraelhez tartoznak.

Nincs olyan civilizált ország, amely vitatná, hogy ezek a zsidó államhoz tartoznak. Mindez azonban nem befolyásolja őket, akik folyamatosan egyetlen dolgot szeretnének, minél több békés zsidó embert megölni a Gázai övezeten kívül is. (Persze közben a saját területükön is folyamatosan polgárháborút vívnak

saját maguk között, rendkívül sok civil áldozattal.)

– *Mi volt a legfőbb tanulsága ennek a látogatásnak?*

A Zsidó Világkongresszus Kormányzótanácsának tagjai meggyőződhetek arról, hogy milyen fontos a békefolyamat továbbvitele, és arról is, hogy egy olyan ellenséggel áll szemben a zsidó állam, amely kíméletlen, és csak és kizárólag a katonai erő az, amely rákényszerítheti őket, hogy a békét válasszák a gyilkolás helyett.

(Bővebben olvashatnak erről: www.mazsihisz.org)

(V)

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Ros hasáná előtt az adósságok eltörölték, hacsak...

Az 5768-as év a zsidó időszámítás szerint smita év volt, vagyis a hetedik év. Már többször elmondtuk, hogy a Tóra szerint minden hetedik évben tilos volt megművelni a földeket, és ami magától termett, az mindenkié volt, és nem lehetett üzleti forgalomba hozni.

A smita év további nagy jelentőségű ismérve, hogy eltörli az adósságokat. Aki kölcsönt vett fel vagy aki előredátumozott csekkeket adott – ezek mind sztorizálódnak a törái értelmezés szerint. Igen ám, de a böcs Hillél, aki a második Szentély vége felé élt (vagyis több mint 2100 éve), rájött hogy az adósságok eltörölésének nagy hátulütője van: amikor a smita közeledik, vagyis a hatodik év vége felé, a tehetősek nem hajlandók pénzt kölcsönözni a rászorulóknak, mivel azt nem kapják vissza a smita évben.

Jött tehát Hillél, és bevezette a prozbut, ami annyit jelent, hogy a kölcsönző átadja a bíróságnak követeléseit behajtásáért. Erre nem vonatkozik a moratórium.

Nos, most a hetedik év végén, ros hasáná előtt, aláírtunk egy meghatalmazást, amelyben kinnlevőségeinket a bét dinre (bíróság) ruházzuk, és így azok behajthatók lesznek. Ilyen papírt már aláírtunk tavaly is, a smita év elején, és most, a végén, ugyanezt tettük.

Az algák kósererek

Emberek és problémák: az egyik izraeli internetoldalon, ahol a rabbikat kérdezik különböző halachikus kérdésekről, valaki felvetette, hogy vajon a moszat (más néven alga) kóser-e, és így ehető, vagy a nem kóser fajták közé tartozik, és ajánlatos tartózkodni tőle?

Smuél Schapiro rabbi válasza:

A moszat egy növény, ami a vízben terem, és mint ilyen, semmi probléma a kóseriségével, és nyugodtan ehető. Azonban vannak bizonyos fajta moszatok (héberül: áca, ácot), amelyeknél a levelekre ragadnak kukacok és kis rákok. Ezeket meg kell vizsgálni, és vannak rabbik, akik tiltják ezeket, mert nagyon nehéz észlelni és lemosni az apró kukacokat. Más fajtáknál (mint a wakama és a combi) a helyzet könnyebb, mert egyszerűbb lemosni őket és eltávolítani a férgek. Ezekre ugyanaz vonatkozik, mint a fejes salátára, amit szintén ecetes vízben kell áztatni és lemosni, és ily módon lehet féregteleníteni.

Eddig a rabbi válasza.

A. J.

„...mint vízerek mellé ültetett fa, mely gyümölcsét megadja a maga idejében...”

Schöner Alfréd 60 éves. A 60 év éppen fele a 120 évnél. Hagyományunk szerint Mózes, a „legnagyobb”, 120 évet élt, ezért kívánunk nem többet és nem kevesebbet születésnapokon, hiszen ezen életév az ember földi létének végső határa Tóránk (M.I. VI,3) szerint. Schöner Alfréd tehát „az emberélet útjának felén” (Dante: Isteni színjáték 1,1), ám nem úgy, mint Dante, ő jó úton járt és jár, illenek órá a szoltáros sorai: „mint vízerek mellé ültetett fa, mely gyümölcsét megadja a maga idejében” (Zsoltárok 1,3).

1948. október 12-én, erev jom kippurkor született Nyíregyházán. Apjának, Schöner Ignácnak ötödik gyermeke volt ő. Négy gyermeke és 39 családtagja a soá áldozata lett. Anyjának is ötödik gyermeke volt, neki 20 családtagját gyilkolták meg a rettenet éveiben. A Mauthausent és a pesti gettó borzalmait átélte, majd mindenét elveszített özvegynek Schöner Alfréd volt első és egyetlen gyermeke, kései, kicsiny „gyümölcse”. Szüleit odaadón szeretete, több írásában is emléket állított nekik, pl.: *Édesanyám emlékére; Holcz bácsi; ...A jelenből a jövőhöz szól...; A három kapu*. Mái fájó seb, hogy édesanyja 21 nappal rabbivá avatása előtt adta vissza lelkét Teremtőjének.

A család az 50-es évek elején Budapestre költözött. Itt járt Schöner Alfréd általános iskolába, majd a Zsidó Gimnáziumba, és ezzel párhuzamosan az Akáfa utcai kis imaházba, ahol Groszberg Jenő volt a rabbi és édesapja a „salesidesz előljáró”; a Dob utcai jesivába, a Nagyfuvaros utcai zsinagóga Smilovits vezette kórusába. 1967-ben, a gimnáziumi érettségi után, az Országos Rabbiképző Intézetet követte. Az akkori tanár-óriások (Benoschofsky Imre, Domán Ernő, Richtmann Mózes, Salgó László, Scheiber Sándor, Szemere Samu) úgy emberileg, mint szakmailag maradandó hatással voltak rá. Róluk is megemlékezett írásaiban, pl.: *Korunk tévelygőinek útmutatója; A Talmud professzora; „Az oltár tüze pedig égjen, egyre lobogjon”; In memoriam Scheiber Sándor*.

1974. január 13-án avatták rabbivá, és még az év májusában Scheiber Sándor iktatta be Szegeden, a nagy elődök, a Löwök és Schindler József örökébe. Scheiber Sándor a következőket mondta akkor: „*Fiam vagy, gyermekemnek érelek. A főiskolánkon eltöltött idő alatt megismerhetjük jellemedet: a hűséget, a becsületességet, a lelkiismeretességet. Amit kimondtál, szent volt. Amit vállaltál, elvégezted.*” 1977-től a BIH budai körzetének rabbija lett, abban az óbuda-újlaki zsinagógában, ahol édesapja volt a „mindenes”, ott, ahol bár micva avatása is történt.

Budai rabbisága alatt az ELTE Bölcsészettudományi karán könyvtáros, majd művészettörténet szakon is diplomát szerzett. 1983-ban a bölcsészettudományok doktora lett. 1985-ben főrabbiavá nevezték ki, és a BIH

Dohány utcai körzetének és zsinagógájának lett főrabbi. Az 1980-as évek végén országgyűlési képviselő volt, a magyarországi zsidóság képviselője.

Felkészítve (aki akkor az Anna Frank Gimnázium tanára és igazgatója volt) és két gyermekükkel (Gábor és Zsuzsa) együtt 1990-ben alijáztak, beváltván régi vágyalmukat. Az ősi földön a zsinagógai szószéket és tanítást egy időre felcserélte a katedrával, a főiskolai és egyetemi oktatással. 1991–96 között a tel-avivi Michlelet Levinsky Tanárképző Főiskolán és a Haifa Egyetemen tanított zsidó művészettörténeti tárgyakat. Mindezek mellett 1993–96 között a jeruzsálemi konzervatív (maszorti) irányultságú rabbiképző (Schechter Institute of Jewish Studies) tanára is volt.

1996-ban visszahívták Magyarországra, az Országos Rabbiképző Intézet Pedagógiumába tanárnak és igazgatónak. 1997-ben művészettörténetből habilitált, 1998-ban a köztársasági elnök egyetemi tanárrá és az akkor már Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem rektorává nevezte ki. Órára várt a nem könnyű feladat, hogy az 1877-ben alapított Rabbiképző Intézetből egy modern, de a hagyomány talaján álló, a kor kívánalmainak és elvárásainak megfelelő, több szakkal rendelkező, államilag akkreditált egyetemet hozzon létre, és biztosítsa annak hírnevéhez méltó működését. Az ő „kormányzása” alatt lett az Országos Rabbiképző Intézetből Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem, új típusú főiskolai (BA), egyetemi (MA) valamint doktori (PhD) képzéssel és szakirányú továbbképzésekkel. Oktatási, oktatásszervezői tevékenysége és az egyetemi zsinagóga rabbiteendőinek ellátása mellett a publikálást is fontosnak tartotta – tudós embernek ez így illik –, számos könyve, tanulmánya, gyűjteményes kötet jelent már meg, évkönyvet, folyóiratot szerkeszt, napvilágot látott írásainak száma a félezerhez közelít.

A rektor-főrabbi úr hatvan dolgos és gyümölcsöző év elmúltával továbbra is végzi áldásos tevékenységét, tanít a szószéken, a katedrán, írásaival, megnyilvánulásaival, mert érzi-tudja, hogy tenni, cselekedni kell, ez kötelessége-élete, ez jellemezte első hatvan esztendejét. Példaértékű ez! Megérett e „gyümölcs”, bő termés adott e „vizek mellé ültetett fa”, és adja az Örökkévaló, hogy legyen még sok ideje és hozzá egészsége, hogy tudjon sokakat az éltető vízhez vezetni, amely éltető víz nem más, mint az Örökkévaló és egyben a zsidóság szolgálata.

JO

Golda utódjára várva

– Tudósítónktól –

Miután Ehud Olmert miniszterelnök kénytelen volt lemondani hivataláról az ellene felhozott korrupciós vádak miatt, tisztújító választást írtak ki az általa vezetett Kadima kormánypártban. A volt miniszterelnök a tények ellenére tagadja a vádakot. Kijelentette, hogy bár több hibát követett el és lemond, de a későbbiekben bebizonyítja, hogy a gyanúsítások alaptalanok voltak vele szemben.

Mahmud Abbas és Cipi Livni. Mi lesz Jeruzsálemmel?

Olmert lépése várható volt, nem volt más lehetősége. Pártja már előzőleg úgy döntött, hogy új választást ír ki, annál is inkább, mert a Munkapárt Olmert botránya miatt ki akart lépni a koalícióból, és így előrehozott parlamenti választásokra kényszerítette volna hazánkat.

A pártelnöki (és egyben a miniszterelnöki) szék birtokosa Cipi Livni lett. A választók Livni mellett tették le a voksot, aki minimális előnnyel győzte le ellenfelét, Mofázt.

Ha Livni mint új pártvezető létre tudja hozni a kormánykoalíciót, úgy a következő kabinet megalakítására negyvenkét napja van. Amennyiben nem lesz képes kormányt alakítani, új választásokat kell kiírni. Az új kormány megalakulásáig Olmert ügyvezető miniszterelnökként marad hivatalában.

Az ötvenéves Cipi Livni győzelmét a legitim palesztin kormány reményteljesnek látja a békefolyamatokat illetően. Az izraeli közvélemény szerint a béke lehetősége Livni győzelmével sem került közelebb, sőt többben abban reménykednek, hogy nem sikerül kormányt alakítania. Amennyiben így történik, akkor a „nagy esélyes” az előrehozott választásokon Benjamin Netanjahu lehetne, aki a jobboldali Likud élén áll. Netanjahu még annak a lehetőségét is elvetette, hogy pártja bármilyen együttműködést folytasson a Kadimával, bár Cipi Livni nemrégiben még a Likuddal létrehozott kormány lehetőségét fontolgatta a jövőre nézve, akárcsak Saul Mofáz.

Tudni kell, hogy a Kadima megalakulása (2005) előtt mindketten a Likud tagjai voltak. Netanjahu szerint bárki áll is a Kadima élére, változás akkor sem várható, mert a párt vezetői és koalíciós partnerei egyaránt pozícióhajtások, és nincs mit keresniük az ország vezetésében.

Egyesek Livni győzelmében látják a zálogát annak, hogy a békefolyamatok előrehaladhatnak – ha sikerül kormányt alakítania –, de e sorok írója sokszor eltűnődik azon, hogyan lehetne ilyen zavaros, polgárháborús környezetben megteremtteni a palesztin államot, még akkor is, ha – horribile dictu – Izrael teljesítene a palesztin fél összes feltételét.

Ebben a szituációban szánalmas és tragikomikus fogásnak tűnt már hónapokkal ezelőtt is Cipi Livni abbéli elképzelése, hogy ez év végéig béke és boldogság lesz köreinkben, mert létrejöhet a palesztin állam, ahol az oroszlan a gödölyével békében heverészik majd a két ország mezsgyéjén. Livni békekötési elgondolásait már azok sem tudják komolyan venni a palesztinok közt dúló háborúság miatt, akik idáig hittek benne.

Az újabb harcokról, amelyek Gázában folynak, a nemzetközi média hallgat, mert nem tudják érte Izraelt felelőssé tenni, még közvetve sem, hiszen azoknak az arab klánoknak a magánhadseregei gyilkolják egymást, akik hatalmi harcot vívnak többek közt a fegyver- és kábítószer-csempészet kézbentartásáért. Ezek a klánok sok esetben Szaúd-Arábiából vagy Jordániából bevándorolt nomád beduin törzsek tagjaiból állnak, akiknek sok egyéb céljuk közt nem szerepel a béke Izraellel.

„Kivel és hol lehet itt békét kötni, és milyen áron?” – Tűnődik az izraeli átlagpolgár, akinek véleményét Bibi Netanjahu fogalmazta meg, miszerint „Ez a kormány útja végére ért. Hagyni kell a népet, hogy maga válassza meg, ki vezesse!”

A nép pedig várja, mit hoz az új év.

Cipi Livni lesz a legendás Golda Meir utódjaként hazánk második miniszterelnök asszonya.

Abban senki sem reménykedik, hogy rövidesen béke honol az olajfák tövében, bárki is vezesse országunkat.

Amit tehetünk, hogy imádkozunk az Örökkévalóhoz, hogy békés életre jöjjen be mindannyiunkat könyvébe az új évre!

Sáná tovább!

Schlesinger Hanna
Tel-Aviv

Olvasóink véleménye

Igen Tisztelt kápé!

Szomorúan olvastam a Keresztény-Zsidó Társaság országos elnökségi tagjaként, a Szegedi Zsidó Hitközség elnökéért írt cikkét A Biblia Éve – újabb variáció címmel. Részemről mint hitközségi elnök, megkövetem a Keresztény-Zsidó Társaság elnökét (sic!), pontosan főtitkárát, a hitközségi elnökök által nagyra becsült és kiváló partnernek, támogatónak számító Szécsi József urat az elhangzott kritikáért, amelyhez megközelítőleg sem volt semmi köze, hacsak nem annyi, hogy ő is jelentkezett előadóként, ami szíve joga.

A Keresztény-Zsidó Társaság 2008. évi elnöksége – gondolom, az író nem ismeri őket – a következő: Bölscei Gusztáv társelnök, Feldmájer Péter társelnök, Pataky Albert társelnök, Udvardy György társelnök, Fabiny Tamás ügyvezető elnök, Szécsi József főtitkár; elnökségi tagok: Beer Iván, Csernák István, Darvas István, Dobner Győző, Domán István, Gábor György, Haraszi György, Hausmann Jutta, Hermann Judit, Hidvégi György, Hidvégi Máté, Iványi Tibor, Jakab Attila, Kalota József, Lednitzky András, Mészáros Kálmán, Németh Pál, Róna Tamás, Szabó István, Szent-Iványi Ilona, Szigeti Jenő, Szita Szabolcs, Tóth László, Varga Béla, Várszegi Asztrik.

Nem hiszem, hogy a testületben, amely rendszeres rendezvényeket szervez országsszerte, vallási hátrányban lennének. Tárgyalt, de nem tűzött ki feladatokat a vallásközi párbeszédnek a Biblia Éve ügyében.

A kritika a Biblia Éve kapcsán hangzott el. Nem hiszem, hogy a húsz éve Benyik György katolikus teológus professzor által előbb Gyulay Endre, majd jelenleg Kiss-Rigó László szeged-csanádi püspök felügyeletével, szakmai segítségével és sok-sok szegedi jeles egyetemi oktató közreműködésével szervezett konferencia ilyen kritikát kellett volna, hogy kiváltson.

A konferencia- és kongresszusszervezés ma már szakma. Voltak meghívottak, előadásra felkérték, s voltak a honlapon meghirdetett előadói jelentkezők résztvevői körében.

Hogy a világ hány országából, az most mellékes, és tőlünk? Inkább nem büszkélkedem.

Korábban mi legalább hat konferencián képviseltettük magunkat, volt előadó Schönér Alfréd, Pál József és az idei év kivételével többször is Markovics Zsolt.

Az előkészítés során nem éltünk a jelentkezők lehetőségével – tekintve, hogy a kapcsolt egyházi kiállításhoz nem tudtuk sem anyagi, sem technikai segítséget adni.

Megnyugtatom, tisztelt kápé, hogy a Szegedi Zsidó Hitközség elnökeként, a több évtizedes egyetemi munkaköréből és hitközségi elnöki munkából, jelenleg tiszteletbeli konzulként zsinogálgatólagos feltétel megteremtésével jelen voltunk és mindenütt elismerésnek örvendtünk. Markovics főrabbi úr egyébként nem tartozik Szegeden a mellőzöttek körébe, hisz épp a legutóbbi KZST-ülésem számoltam be egyre erősebb és kiválóbb munkásságáról, együttműködéséről a történelmi egyházakkal, vendégokatatói munkájáról: a Szegedi Tudományegyetem Vallástörténeti Tanszékén, korábban a Juhász Gyula Pedagógusképző hasonló fakultásán, a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar Magatartástudományi Intézeténél, az Állam- és Jogtudományi Kar Politológia Tanszékén és a Hittudományi Főiskolán, ahol kapcsolata az új rektor – Kozma Gábor – belépésével még tovább erősödik. Többször hívják vendéglelőadónak, pl. tavaly az idézett biblikus konferencián, „A Biblia és a Korán” előadásain, amely a JATE Press 2008. kiadványában előadásával és hozzászólásával szerepeltetve is van, de ilyenre már korábban is sor került.

A probléma sajnos nem ott van, ahol a kedves szerző említi. A probléma ott van sajnos, hogy vajon megfelelően értékelte-e a három társ-egyház bevonásunk igényét a Biblia Éve programjaiba – lásd Parlament, Nyíradony, egyházmegyei rendezvények stb. – vagy sem. Erről a KZST-ülésem szó is esett. Fontos a társként elfogadás, előjárásunk véleménye alapján ebben Szegeden sem személynileg, sem egyháziilag nincs hiba, még ha esetleg egyesek hibának tartják a lövi hagyományok ápolását, pl. a város legdekoratívabb helyén egy időben chanukka-gyertya és adventi koszorú gyújtását, együtt gondolkodva, imádkozva, vagy közös szereplésünket a város egyházzenei napjaiban, mivel ilyen is van, sőt, megkockáztatva, követve a múltat, mikor is Löw Immanuel és Kálmány Lajos hitű barátok voltak, ma is van összefűrés barátság főrabbinak és az evangélikus vezető lelkész között, közös vacsora és eszmecsere félévente a történelmi egyházak templomai vallási vezetői és világi irányítói között, véleményét cserélve az együttes karitatív, kulturális, hagyományörző, műemlékgazdagító és -felújító munkában, városunkért, Szegedért. Nem véletlen, hogy elsőként Szegeden jött létre Izrael által konzuli képviselő, hisz nemcsak onnan jönnek ide látogatók és tanulnak itt közel százán diákok – igaz, nem sokkal nagyobb lelkesedéssel gyakorolva a vallást, mint hazai társaik –, hanem évente többször mi is szervezünk utat Erebe.

Hosszan sorolhatnám a közös holokauszt-megemlékezéseket, testvérvárosi kapcsolatok útján is kiterjedt kapcsolatokat.

Nem tudom, hány városban – még ha kis ország vagyunk is nagy fővárossal, ahonnan ritkán jutnak le újságírók vidékre – adatik meg az a kölcsönös tisztelet és elismerés, ahol a főrabbi egyhangú szavazással válik a helyi Rotary Klub tagjává, s az Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért kuratóriumában jeles keresztény személységek is vállalnak támogatás-gyűjtő munkát, ahol megtisztelik a széderasztalt hittudományis hallgatók, hogy tanuljanak, s az ideérkező új püspök elsőként minket választ tárgyalópartnernek, közös programokra hívva. Meg kell jegyezni, hogy ez a város volt, aki pártoktól függetlenül nem igényelte a Magyar Gárda masírozgatását, és sorolhatnám.

A Keresztény-Zsidó Társaság, kijelenthetem, sosem mellőzött minket. Az adott kritika nem illik az adott szituációra, sem hozzánk – sem a KZST-hez, amelynek büszkén vagyok tagja, és részt veszek rendezvényei szervezésében. Különösen nem illik, hogy pont akkor kevernek össze allegóriát filagóriával, amikor a közöser cselekvő Szécsi József, országosan elismert tekintély, kitüntetést kap. Ez csak rossz szájt ad. El kell, főszereplő úr, néha látogatni vidékre, oda, ahol nem ritkaság még a minján, s utána a kidust a közösség tagjai adják két-három alkalomként össze. Az ilyen kritikáknál előbb informálódni szükséges, hisz pl. Szegeden van klezmer táncscsoport, 1 év alatt már több mint 22 helyen járt a főrabbi közreműködésével alakult, autentikus zsidó zenét, klezmerdallamokat nyújtó zenekar, van Talmud-Tóra, péntekenként kicsinyke zsvajától hangos az istentisztelet, és mivel fontosnak tartják, de a helyi sajtón kívül ritkán érdeklődnek utána, maguk továbbítják híryagukat az Új Életnek. A most megjelenthez hasonló kritikáknak is előbb informálódni szükséges.

A barátság, még ha néha vitázunk is, fennáll, de próbálnunk kell beszélgetni, próbálnunk szükséges informálódni, s néha el kell elfogadni a más véleményét is. Irhatunk kritikát is, és természetesen választ is.

Én pl. most a Biblia Évét és annak még hátralévő eseményeit, amelybe országosan is néha, ha nem is mindig, bevonásra kerülünk, nem csak helyileg, és ezt fontosnak tartom. Még akkor is, hogyha a Biblia Éve kapcsán a szerző olvasónak hiányérzete támad. De ebben a szituációban egy húsz éven keresztül világhírű, országon tú-

li és belüli funkciók gyakorlóival megrendezett egyedi tudományos konferencia zajlott, nem biztos, hogy neki kellett volna az elmarasztalást kapnia. Én a magam nevében megkövetem a KZST-t és más vallásúakból is álló elnökségét, tagjait, kiemelten az együttműködésben oly sokat cselekvő Szécsi Józsefet, a húsz év óta főszervező, Scheiber-díjas Benyik Györgyöt és mindazokat, akik olvasva a cikket, esetleg csodálkoznának témáján.

Dr. Lednitzky András,
a Szegedi Zsidó Hitközség elnöke,
a Mazsihisz előjárósági és a KZST
elnökségi tagja

***

A fenti levélből számomra továbbra sem derül ki, hogy miért nem az a Markovics Zsolt főrabbi tartott előadást a zsidó imákról, aki az egész rabbikarból a legtöbbet teszi a zsidó-keresztény párbeszéd eredményességéért, a legtöbb közös funkciót végzi a társegyházak képviselőivel, illetve miért nem hívták meg őt a fenti konferenciára. (kápé)

Édesapja emlékéért úszott

Az Új Élet 2008. szeptember 15-i számában a „Zsidó Világhíradó” rovat olvasói arról értesülhettek, hogy Alon Mandel izraeli olimpiai úszó az egyik „legnagyobb bűnt követte el”, „szégyent és gyalázatot” hozott, mert miután édesapja egy nappal az olimpiai játékok megkezdése előtt tragikus körülmények között meghalt, nem jött el apja temetésére, nem ült „sívát”, hanem Pekingben maradt, mert „biztos volt aranyéremben”.

Azt hiszem, az Új Élet olvasóit is érdekelni fogja, hogy Alon Mandel nem saját elhatározásából, hanem édesanyja és testvérei kérésére maradt Pekingben. Ők úgy vélték, hogy ez lett volna édesapja kívánsága, és a versenyekben való részvételével teljesíti apja végső akaratát. Még Alon nővérét is utánaküldték Pekingbe, hogy lelki támasza legyen. Alon nagyon jól tudta – apja halála előtt és utána is –, hogy az olimpiai játékokon nincs esélye sem arany-, sem ezüstéremre. Megtette, amit megtehetett – és izraeli csúcsot úszott. Azután elmondta, hogy külön erőt adott neki, hogy édesapja emlékének tiszteletére versenyzik.

Mindenkinek joga van saját erkölcsi érzése és elvei alapján tisztelni meg szüleit. Nincs szisztematikusan erkölcsösözökre, akik „szégyent és gyalázatot” látnak abban, ha valaki olyan erkölcsi normák szerint viselkedik, amilyeneket jónak lát, és nem olyanok szerint, amilyeneket mások látnak jónak, és rájuk akarják erőszakolni. A szégyent és a gyalázatot más helyen kell keresni...
Yehuda Lahav
Tel-Aviv

T. Szerkesztőség!

Az Új Élet 2008. szept. 1-jén megjelent számában a nagyra becsült Olasz Tibor barátom által írt, Csongrád megye zsinagógák c. cikk Makóval kapcsolatos írását szeretném pontosítani. Makón nem kettő, hanem három zsinagóga volt, két ortodox és egy neológ. Való igaz, hogy az egyik az Eötvös utcában, a másik a Deák F utcában volt, s ez utóbbiba a vallásosabb, kaftános ortodoxia járt, az ún. Sutu-udvarban.

A neológ zsinagógát valóban erőszakkal bontották le, életveszélyre hivatkozva, de nem az 1950-es évek végén, hanem az 1960-as évek közepén.

Amennyiben van rá mód és lehetőség, kérem a helyesbítés közlését a hitelesség kedvéért.

Köszönettel:

Müncz László

Zsidók egymás között

Polgár Ernő és Feldmájér Péter

Az Újlipótvárosi Esték keretében interaktív beszélgetéssorozat kezdődött Polgár Ernő vezetésével, Zsidók egymás között címmel. Az első meghívott vendég Feldmájér Péter, a Mazsihisz elnöke volt. A téma: a mai magyarországi zsidóság egységének és emellett sokszínűségének megtartása.

A sokszínűség fontos és a zsidóságra alapvetően jellemző hagyomány, amely mindaddig létjogosultságot élvez, ameddig az egység megtartását nem gátolja – fogalmazta meg Feldmájér Péter –, viszont ha ez széthúzáshoz vezet, vagy az egység meggyengítését érinti, akkor a zsidóság egészére nézve káros lehet. Így bármilyen irányzat, amely sok szempontból közvetíthet pozitív értékeket és mu-

tathat fel eredményeket is, ennek ellenére összességét tekintve, a zsidóság egészére nézve, nem a gyarapodást szolgálja. A hazánkban egyre népszerűbb, külföldi támogatást élvező közösségek és az idegen országokban jól bevált módszerek pozitívumait integrálni kell a Mazsihisz jelenlegi keretei közé.

A magyar zsidóság érdekeit képviselő és a terheket is felvállaló Mazsihisz felelős minden magyar zsidó emberért, akár vallásos, akár nem. Minden, ami a széthúzás látványát keltheti, káros lehet a zsidóság széles körű megítélésében, és sebezhetőséget vonhat maga után. Az elnök úr ezért az egység megtartásának fontosságára hívta fel a résztvevők figyelmét.

A beszélgetésen számos kérdés fo-

galmazódott meg a zsidóság mai helyzetéről, az emberi jogok védelméről, a vallásos és nem vallásos emberek életének mindennapjait átszövő problémákról és azok megoldásának lehetőségéről.

A Zsidók Egymás Között sorozat következő vendégei: Darvas István rabbi, Radnóti Zoltán rabbi, Balázs Gábor, a PESTISUL vezetője, akik megismertetik saját közösségük életét a hallgatókkal, elmondják a zsidóság mai helyzetéről alkotott véleményüket és válaszolnak a résztvevők által feltett kérdésekre. Az interaktív beszélgetés következő időpontja: 2009. február 11., este 6 óra. Moderátor: Polgár Ernő.

Helyszín: Újlipótvárosi Klub-Galéria.

Vajda Ildikó

A gyerekek kicsi köveket törnek

Néztem a tévét

A francia film címe egyben a főszereplő neve: Edmond Batignole. Pont. Semmit nem rejt magában. Hetedik érzésem viszont nem hagyott nyugodni, és csak odakapcsoltam az ATV-re. Már csak megszokásból is. Ott mindig mondanak valami jót. Hát most mondtak. Egy olyan filmet vetítettek, mely 1942-ben és Párizsban játszódott. Nem sokáig lacafacázott a kitűnő rendező, Gérard Jugnot: egyből a téma közepében találtam magam. Egy hentes lopással vádol meg egy zsidó gyereket, amit az üzletben jó sokan hallanak. Az is hamar kiderül, hogy a hentes vőjelöltje a főantiszemita, és mint ilyen, gyorsan telefonált a Gestapónak. Az összepakolt, már menekülésre kész családot azonnal elszállítják. Bezsupplálják őket az autójukba, snitt. Az utca továbbra is emberekkel teli, a hentesboltban továbbra is zavartalan a kiszolgálás. Egy kis disputa a Gestapónál, ki legyen a bűtor, kié Bernsteiné lakása. A vőjelölt továbbra is tiszta szívből dörgölődzik a németekhez, a hentes feleségének pedig nagyon tetszik a zsidó lakás. A vadonatúj lakástulajdonosok már első este partit adnak a német tiszteknek.

Még semmi jele nem volt, de jó korán kiszúrtam, hogy Edmond Batignole kezdi rosszul érezni magát ebben a vircsaftban. A hentes szemében és tekintetében volt valami gyanús jószág. És ekkor megszólal az ajtócsengő. Edmond fut, hogy elsőként lássa meg, ki az. Az ajtóban egy 6-7 éves kisfiú áll: Bernstein Simon. Leugrott egy vagonból, és három napja gyalogol, hogy hazamenjen.

Ekkor tényleg nagy kísértést éreztem, hogy lekapcsoljam a tévét. Nem bírom nézni a gyerekszenvedést. Nem bírom látni, hogy német tiszték és zsidógyűlölő emberhadak egymást túllícitálva rontsanak rá egy gyerekre. Lehajtott fejfel imádkoztam a filmkészítőkhöz, hogy mentsek meg ettől a nézőt.

Imám meghallgatásra talált. Mire felnéztek, addigra a hentes már elbújtatta a padlason Simont, enniavolt vitt neki, megmosta a fejét a tetvektől, és a maga spród módján nagyon kedves volt hozzá.

Rendben van. A világ megmenekülhet, ahol Edmond Batignole-ok is laknak. Hiszen a teher most már Edmond-é. Kockára teszi az életét, hogy megmentsen egy gyereket. Olyan gyengédségre is képes a mi hentesünk, hogy amikor Simon azt kérdezi tőle, hol vannak a szülei, azt válaszolja, hogy „elvittek őket a kőbányába dolgozni”. Mire Simon, aki korához képest nagyon intelligens és több nyelven beszél, visszakérdez: És a gyerekek? Edmond pedig csodálatos választ rittyent: „Azok kicsi köveket törnek!”

Innen kezdve maga a cselekmény a megmentésről szól. A gyerekek létszáma három főre emelkedik, mert közben előkerültek az unokatestvérek, de Edmond-nak már mindegy, hány gyereket ment meg a biztos haláltól. Ámulatba ejtő, ahogy erkölcsi magaslatoakra zihálja fel magát. Amikor lebukik a vőjelöltje előtt a három bűjtött gyerekekkel, már nincs visszaút. Örökre elhallgattatja az ellenszenves figurát.

És még mindig van feljebb és feljebb mennivalója. Egy francia rendőrtiszt előtt – már a svájci határ közelében vannak, amikor megint vegzálják őket – zsidónak vallja magát, és átveszi Simon igazi apjának életét.

Egyszer csak tényleg eljutnak a svájci határig. Ott Edmond búcsút int a három árvának, megmutatja, melyik házbán várják őket. Áll a dombon (ez valószínűleg nem erkölcsi), majd egy hirtelen ötlettel vezérelve utánuk fut.

– Te is velünk jössz? – kérdi Simon.

– Persze, csak nem engedem, hogy bajotok essen!

A film végi felirat tanúsága szerint a saját szüleit soha nem találták meg. Viszont a sors szerzett nekik egy nem is akármilyen apát.

Bozsán Eta

Kézdy-est a Spinozában

Az irodalmi-művészeti kávéház színháztermében egy templomkörzet peszachi vacsorája jutott eszembe, míg elhelyezkedtünk és az előadóra vártunk. Miért is? Érthetően és nyilvánvalóan a kényelmesen igénybe vehető helyek számának hatványában lettek a székek elrendezve, könyök szorult könyökhöz, térd a térdhez, és a hosszú lábakkal igazán nem volt mit kezdeni. Hozzátenném, hogy a hasonlatnál maradjak: a szederestén is az egyiptomi kivonulás történetére vagyunk kíváncsiak, s a várakozás abszolút feledtetni a kényelmetlenséget, és így történt ez Kézdy György előadásában a „Levelek Palesztinából” című egyszemélyes darab bemutatásán is.

Az ötvenperces műsort Erdélyi Z. Ágnes szerkesztő állította össze, egy családi archívumban megőrzött levélkötegből válogatva, és Radó Gyula rendezte.

A levelek írója Szeben Laci, aki 1939-ben szökött Palesztinába, s azonnal beállt a brit hadseregbe. Címzettje nővére, Lili, aki az amerikaiak által 1945 tavaszán felszabadított Dachauból augusztusban ért haza Budapestre, csodával határos módon életben maradt édesanyjához.

Az első írás 1945. novemberi keltű. Laci konszolidált jeruzsálemi helyzetről, „szabályszerű polgári életről” ad beszámolót, fájdalommal gondolva szeretteire, azokra, akiknek nem adatott még meg mindaz, amiben neki, aki már „lelki és szellemi egysúlyt nyert” Palesztinában, része van.

A levelekben kirajzolódik Palesztina szép és kevésbé szép oldala, a későbbi kisebb-nagyobb feszültségek, a menekülthullám, az angolok kvótája, amely havi 1500 bevándoroltat engedélyezett, bár ennek sokszorosára lett volna igény. Legálisan, hónapokat, éveket várva, vagy illegálisan, nagyot kockáztatva? Sok ezer embert érintett, köztük a levelek íróját is: kivitetni, maga mellett tudni azt a két embert, aki a legtöbbet jelentett számára az életben, az édesanyját és a nővérét.

Rábeszélés, lebeszélés az épp akkori belpolitikai helyzet ismeretében.

1946. „Emelt fővel járhatok, és csak lelkemben vagyok idegen ezen a földön” – írta Szeben Laci, akit már nagyon zavart az angolok „unheimlichsége”, rezzenéstelen, érzelemmentes arcuk, történjen bármi is.

Az édesanya megérkezése kezdetben eufóriát jelent a két ember számára, a sok év utáni találkozás, de az akkori palesztinai helyzet: kijárási tilalmak, félelem, értetlenség, a megbékélés reménytelensége elképzelhetetlen életet jelentett Maminkának, és egyre inkább Lacinak is.

1948 májusát idézi az utolsó felolvasott levél, Izrael állam megalakulásának körülményeit.

Zárszóként pedig: „Szeben Laci hazatért Magyarországra, nővére sosem láthatta Jeruzsálemet.”

Az egyik (ha nem a legszebb) orgánumú magyar színész, Kézdy György rendkívül hitelesen, mesészéken olvasta fel, olvasta újra a leveleket. Behunyt szemmel ott voltunk a jeruzsálemi utcákon, de a budapesti, sokat emlegetett helyszíneken is.

Szívesen meghallgattuk volna a család életének további alakulását, ebből a válogatásból évtizedek maradtak ki. Talán egyszer valaki színpadra adaptálja, megkockázatom, többszereplős változatában is.

gáljuli

Bródy János
Fegyva (Jávori Ferenc, Budapest Klezmer Band)

Mahó Andrea
Somló Tamás és
Cipő (Bódi László, Republic)

Jótekonysági koncertje
„Az Élet Menete Alapítvány” javára

2008. november 30. 18 óra
Dohány utcai Zsinagóga

Az est folyamán megemlékezünk az Emberi Jogok Nyilatkozatának 60. évfordulójáról is

Zenei kíséretük: FG-4 (Illés és Fonográf emlékenekar), valamint Somló Tamás zenész barátai
Műsorvezető: Balázsovits Lajos színművész. Az est fővédnökei: Szulák Andrea, Illényi Katica, Haumann Péter és Demjén Ferenc a 2007. évi jótekonysági koncert közreműködő művészei.

A jegyek 2800 Ft (kiszá) és 3800 Ft (főidézni) áron megvásárolhatók az Alexandra Könyvesházban, valamint az InterTicket jegyhálózatokban. Kérjük kedves férfi vendégeinket, hogy fejedőit legyenek kedvesek magukkal hozni!

Támogatottak:
MAZSIHISZ, Alexandra Könyvesház, ATV, ZSIKK, Dohány utcai templomkörzet, PontFM Rádió

Klubrádió
NÉPSZAVA
nka Nemzeti Kulturális Alap

www.életmenete.hu

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Festmények vétele! Budapesti galéria a Dohány zsinagóga szomszédságában magas áron, azonnali készpénzfizetéssel vásárolja 19. és 20. századi neves magyar festők műveit. Antik 2000Stúdió. Üzletem: 1077 Budapest, Wesselényi utca 9. Tel.: 06-1-344-2728, 06-20-924-5370. www.antik2000studio.hu

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ nagyméretű és kisebb festményeket, **EZÜSTTÁRGYAKAT**, porcelánokat, régi álló-, fali- és díszórákat, **BRONZ-, FA-ÉS MÁRVÁNYSZOBROKAT**, barokk bútorokat, **TABERNÁKULUMOT, SZEKERETET, RENESZÁNSZ DOLGOZÓZOBÁT** veszek. (Hibásakat is.) Teljes hagyatékért első bevételként a legmagasabb árat fizetem, **KÉSZPÉNZBEN**. Tel.: 214-4850, 06-20/323-4104.

Farkas Zsolt vízvezeték-szerelés, gáz-készülék-javítás, lakásfelújítás. Tel.: 242-2028.

Háziorvosi és eu. fogl. rendelés Zuglóban, XIV. Róna köz 6. Szerda-csütörtök 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 251-8525.

Fogorvosi rendelém címe: XIII., Szt. István krt. 4. III. 1. Tel.: 320-4778, 06-20-496-2223, dr. Virág Péter.

Örömmel tudatjuk, hogy a Rabbits-tület és a Mazsihisz vezetősége megállapodott David Goldberg mohéllal (Németország), aki zsidó fiúgyermekek körülméletét vállalja. Amennyiben az Ön családjában ilyen szimchá (öröm) van, kérjük, jelentkezzen a Rabbitsgón a 413-5580-as telefonszámon vagy a rabbits-tület@mazsihisz.com e-mailen keresztül, hogy a gyermeket Ábrahám szövetségébe felvehessük.

Gyűjtő vásárol ezüsttárgyakat, cukor-dobozt, gyertyatartókat, tálcaikat, gyümölcsalákat, evőeszközöket (hiányosakat is), judaikatárgyakat stb. T.: 06-20-476-7144.

Könyvnyomtatás, füzetkészítés, színes nyomtatás, plakátnyomtatás. Messinger: 315-0264.

Kárpótlási jegyért a jövő években is a legtöbbet fizetem. Kérésre hához megyek, készpénzzel. Tel.: 06-30-323-1976.

A Chevra Kadisa női tahaor-alkalmazottat keres. Jelentkezés Kálmán Tamás igazgatónál: 413-5500/127.

Figyelem! Altenburg, 1945. VI-VII. hó. Egy francia katonai segített mintegy száz deportált magyar nőnek Budapestre jutni. Lebovits Béla (9 bd. Poincaré, 95200 Sarcelles, France) keresi a túlélőket, ill. hozzátartozóikat.

Fiatalos nyugdíjas nő társalgást, sétáltatást vállal délelőttöként. Fekvőbeteg-ápolás kizárva. 06-20-954-5861.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja

1075 Budapest, Síp u. 12.

Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

ujelet01@freemail.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 3120 Ft

Külföldre 5760 Ft/év

USA és Izrael: 6240 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsekk: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes

zöldszámon.

Szedés: WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomtatás:

VEZSPRÉMI NYOMDA ZRT.

ISSN 0133-1353

XI. Sasadi útnál, csöndes melléktámban többszintes, duplakomfortos családi ház eladó. Irányár: 75 millió. Tel.: 06-30-350-7922.

Idős emberre felügyelne, napi segítséget nyújtana megbízható, budapesti nő (külföldön is). Tel.: 285-5760, 06-30-691-6717.

Tudományos célú kutatáshoz keressük mindazokat vagy azoknak leszármazottait, akik 1944-45-ben a budapesti nemzetközi gettóban vagy azon kívül a spanyol királyi követtség védelmével, menlevelel, útlevelével élték túl a holokausztot. Dobos Erzsébet, 1114 Budapest, Tas vezér u. 26. 1/1. erzs.dobos@gmail.com

Tokaj-Hegyalján, Mádon felújított kúria eladó. 140 m²-es lakás parkosított udvarral, gondozott kerttel. Vállalkozásra kiválóan alkalmas (a Zichermann család kereskedése volt). Irányár: 14 millió Ft. Tel.: 06-30-9254-683.

A Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség Kóser Hanna Étterme (1074 Budapest, Dob u. 35.) szakácsot keres. Frissnyugdíjas is jelentkezhet. Jelentkezés írásban, rövid önéletrajz ismertetésével.

HÁZASSÁG

18 év tapasztalatával várom önt, amennyiben társra vágyik. Az emberi sorsok segítése, a társkeresés számomra hivatás. Nyugdíjasoknak kedvezmény. Elérhetőségeim: Györgyi asszony, 326-5989, reggel 8-10-ig, este 20-22-ig. E-mail: gyorgyi11@vivamail.hu

Salom társközvetítés. Tel.: 316-0265.

Zsuzsanna Nemzetközi Társközvetítő, www.atars.hu, 06-20-988-6839, 06-1-266-5401.

Élettársi kapcsolathoz keresek 62 éves korig korrekt, csinos hölgyet. Magam a nyolcadik iksten túli, egészséges, jó fizikumú férfi vagyok. Tel.: 351-9545, 06-20-547-3969.

Hírek, események röviden

– **A WIZO** a következő ülését október 28-án (kedd) 16 órakor a Frankelban tartja.

– **Adományok.** Maja Hermanné 10 300 Ft-ot adományozott a Szeretkórház elfekvő betegeinek. Szegő László és Glück Zoltánné 10-10 000 Ft-ot küldött a Szeretkórház részére. Dr. Bakos Judit 40 000 Ft-ot küldött az Igaz Emberekért Alapítványnak a vészkorszakban zsidó üldözöttek életét mentő Jad Vasem-kitüntetettek megsegítésére. Jerry Daniels (USA) Péterfy Ida emlékére 118 dollárt küldött a Mazsihisz részére.

– **Klaus Bönnemann**, Németország közelmúltban Magyarországra akkreditált követe, nagykövethelyettes, felkereste Hitközségünket, ahol Lazarovits Ernő ismertette a Mazsihisz tevékenységét és a magyarországi zsidóság jelenlegi helyzetét. A vendég érdeklődéssel hallgatta a tájékoztatást, és közölte, rövidesen a nemrég kinevezett nagykövet is ellátogat a Síp utcába.

– **Ács Pálné** (Benkő Ágnes) sírkövezése 2008. november 2-án, 10 órakor lesz (Kozma utca 6. 24/C parcella). Ács család.

– **2008. november 6-án**, csütörtökön 8 órától **Nyílt napot** szervezünk a Lauder Javne Zsidó Iskolában. Szeretettel várjuk azokat a szülőket és gyermekeket, akik szeretnék megismerni programjainkat. Részletes információ a www.lauder.hu címen vagy a 275-2241 telefonon kapható.

– **A NÜB Bergen-Belseni Táborcsoportja** október 29-én, szerdán délután 15 órakor tartja őszi összejövetelét a Hitközség Síp u. 12. sz. alatti székházának Dísztermében, ahová minden bergen-belseni túlélőt és azok leszármazottait, hozzátartozóit meghívja és elvárja a táborcsoport vezetősége. Különösen fontos, hogy eljárnak a Bergen-Belseniől There-

Újévi üdvözlések

A Mazsihisz az 5769-es zsinagógai év beköszönté alkalmából számos üdvözlést kapott, melyekben az alábbi közjogi méltóságok jókívánásait fejezik ki a magyarországi zsidóságnak: **Gyurcsány Ferenc miniszterelnök Orbán Viktor, a Fidesz elnöke Mandur László, a Magyar Országgyűlés alelnöke Kiss Péter kancelláriaminiszter**

A Magyarországi Zsidókért díj átadása

A Síp utcai székház Dísztermében 2008. október 19-én, vasárnap, délelőtt 1/2 11-kor adják át a Magyarországi Zsidókért díjat azoknak a kiváló embeereknek, akik az elmúlt időszakban sokat tettek azért, hogy a társadalmi béke, az emberek, a felekezetek közti párbeszéd erősödjön.

Az idei díjazottak: **Prof. Gergely Judith** asszony, a Debreceni Zsidó Hitközség volt elöljárója „a magyar zsidóság érdekében végzett több évtizedes, áldozatos munkájáért, vallási hagyományaink ápolásáért, a zsidó nők szerepének erősítéséért, kiváló hitközségi tevékenységéért”,

Dr. Lomnici Zoltán úr, a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága volt elnöke „a kirekesztés, a rasszizmus, az antiszemitizmus elleni fellépéséért, az emberi jogok érvényesítéséért, az emberi méltóság védelmében végzett tevékenységéért”,

Lustig József úr, a Magyar Nyelvetudományi Intézet Származó Zsidóság Emlékmúzeuma alapítója, igazgatója „a magyar zsidóság történelmének kutatásáért, tárgyi emlékeinek összegyűjtéséért, megőrzéséért és bemutatásáért”,

Jorge Diener úr, a Joint volt régió-igazgatója, a kiváló filantróp, a zsidó nép hő fia „a magyarországi zsidóság, különösen a holokauszt-túlélők, az el-esettek, a betegek, a rászorultak érdekében végzett fáradhatatlan munkájáért, a magyarországi zsidó ifjúság töretlen támogatásáért”.

sienstadtba haladó szerelvényt 1945. április 16-án ért súlyos légitámadásban elhunytak hozzátartozói, valamint az onnan a közeli város kórházába került súlyosan sebesült túlélők. Sikertől az áldozatok sírját felkutatnunk, és ha az oda tervezett emlékmű elkészül, annak avatására zárandokutat szervezünk, és a szomszédos kórházat is felkeressük. Feltétlenül jöjjenek el a Tröbitz környékén felszabadult szerelvény túlélői is!

Halálozások

Mély fájdalommal értesítjük mindazokat, akik ismerték és szerették, hogy **Galambosi Imréné** született **Guttman Margit** 95 éves korában örökre eltávozott. A vallásos hernádvecsi családban nevelkedett Margitka megjárta a legszörnyűbb lágereket. Első férje munkaszolgálatosként hunyt el a háborúban. Második férjével csaknem harminc évig éltek békés boldogságban, a zsidó vallás szabályai szerint. A miskolci temetőben **Radnóti Zoltán** rabbi búcsúzott Margitától, a gyászimat **Petrovics Péter** kántor recitálta. Gyászolják és emléket örökké megőrzik: testvérei, húgai gyermekei, unokaöccse s családjuk, volt férjének rokonai s családjuk, valamint a miskolci hitközség.

Sajnálattal értesítünk mindenkit, aki ismerte, szerette, hogy édesanyám, **dr. Timár Lórántné Marika**, aki 13 éven át a Szeretkórház Felvételi Irodájában dolgozott, 2008. szeptember 7-én, 72 éves korában visszaadta lelkét a Teremtőnek. Egész életét a hagyománytisztelt, a vallás és egyetlen fia iránti elkötelezettség és mély szeretet vérezte. Komolyan vette a Tóra „önzetlenül segíteni” parancsát, nem volt olyan ember, akit visszautasított volna, ha gondjával hozzá fordult. A régi generáció tagjaként élte az életét, végezte feladatát, mindig legjobb tudása szerint: nem vágyva elismerésre, nem törekedve babérokra. A temetési szertartást **Frölich Ró-**

Szlichot és BKV

A BKV-nak „köszönhetően” először az ortodox temető vált megközelíthetlenné villamos hitesterveink számára, mostantól pedig a neológ temető is... Csak a BZSH vezetőinek közbenjárására sikerült a szlichoti gyászistentiszteletre egy napra visszaállítani a villamosközlekedést.

A Rákoskeresztúri sírkertben megtartott szertartáson a világi és a vallási vezetést **Feldmayer Péter** és **Streit Sándor**, a Mazsihisz, illetve a BZSH elnöke, **Zoltai Gusztáv** úv. igazgató, valamint rabbik és kántorok képviselték. Sorfalat idén is a Scheiber iskola növendékei álltak, így ők és a közönség hallgathatta meg a Goldmark Kórus és **Tóth Emil** főkántor gyászénekét. Ezután **Schöner Alfréd** főrabbi mondott beszédet (következő számunkban közöljük), melyet közös kádis követett. Az ismeretlen munkaszolgálatos emlékművénél ért véget a zsinagógai esztendő búcsúztató gyászistentisztelet.

Az Alapítvány a Dohány utcai Zsinagóga Helyreállítására köszöni az szá 1%-ból befolyt 51 875 Ft-ot. Az 1%-os felajánlást az alapítvány céljainak megfelelően használjuk fel. Reméljük, a jövőben is számíthatunk segítségükre. * * *

A Scheiber Sándor Gimnázium és Általános Iskola Alkotó Ifjúság Alapítványa ezúton mond köszönetet mindenkinek, aki a személyi jövedelemadójának 1%-áról az alapítvány javára rendelkezett.

Tájékoztatjuk támogatóinkat, hogy a kapott összegből – 936 000 Ft – rendszeres tanulmányi ösztöndíjjal (havi 12 000 Ft/tanuló) támogattunk két elemis diákot. A tanulmányi ösztöndíj odaítélésében a kuratórium szempontjai között nem csupán a szociális rászorultság szerepelt, a tanulmányi eredményük alapján jeles és kitűnő tanulók kapták meg az ösztöndíjat.

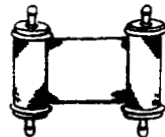
Támogatást kapott havi rendszerességgel az egyik, képzőművészetben tehetséges, nehéz anyagi körülmények között élő gimnazistánk, havonta fizetjük a rajztanfolyami díját, és a munkájához szükséges anyagok vásárlásában is segítünk.

Emellett támogatást adtunk a diákönkormányzat résztvevőinek őszi táborozásuk költségeihez, támogattuk érettségiző diákjainkat a szalagavatóval kapcsolatos költségeik kifizetésében.

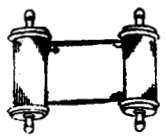
Köszönjük támogatásukat, s kérjük, a következő évben is rendelkezzenek az Alkotó Ifjúság Alapítvány javára személyi jövedelemadójuk 1%-áról.

Adószámunk: 18004810-1-42, bankszámla: 11714006-20246510 – OTP Bank Nyrt. * * *

A Scheiber Sándor Kulturális Alapítvány ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik a 2006. évi adójuk 1%-át, 314 244 Ft-ot az Alapítványunknak juttatták. Az összeg egy részével a Pixrael fotópályázat megrendezését támogattuk.

IMAI DÓK

Templomok	Péntek este Okt. 17.	Szombat reggel Okt. 18.	Péntek este Okt. 24.	Szombat reggel Okt. 25.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.40	9.30	17.30	9.30
Vasvári P. u. 5. (lubavicsi)	18.30	9.00	18.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	17.30	9.00	17.30	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfaluvas u. 4. Rabbiképző-ORZSE (Békkocsis u. 2.)	17.40	8.00	17.30	8.00
Kazinczy u. 27.	18.00	9.00	18.00	9.00
Alma u. 2.	17.40	8.00	17.30	8.00
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.25	7.30
Páva u. 39.	19.00	9.00	19.00	9.00
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.30	18.00	9.30
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Desseffy u. 23.	17.40	9.00	17.30	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Lauder iskola (Budakeszi út 48.)	18.00		18.00	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	
Vác (Eötvös utca 31.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	16.30		16.30	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	17.30	8.00	17.20	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	17.30	8.00	17.20	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	17.00	8.00	17.00	8.00
Pécs (Füredő u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	17.00		17.00	
NAPTÁR				
Október 17.	péntek	Tisri 18.	Gyertyagyújtás: 5.34 (Chol hámoéd)	
Október 18.	szombat	Tisri 19.	Szombat kimenetele: 6.36 (Chol hámoéd)	
Október 20.	hétfő	Tisri 21.	Hosáná rabbá	
Október 21.	kedd	Tisri 22.	Smini áceret. MÁZKIR	
Október 22.	szerda	Tisri 23.	Szimchá tóra	
Október 24.	péntek	Tisri 25.	Gyertyagyújtás: 5.21	
Október 25.	szombat	Tisri 26.	Szombat kimenetele: 6.25	
Újholdhirdetés				
Október 29-30.	szerda-csütörtök	Tisri 30.-Chesván 1.	Újhold	
Október 31.	péntek	Chesván 2.	Gyertyagyújtás: 4.10	
November 1.	szombat	Chesván 3.	Szombat kimenetele: 5.14	

bert főrabbi és **Fekete László** főkántor végezték. Soha el nem múlt gyászal emléket örökre megőrző fia, **dr. Timár Gábor**.

Kornai Zoltán (Jaakajv ben Cevi Halevi), a Hunyadi téri körzet vezetőségi tagja 88 éves korában el-

hunyt. Számosan kísérték utolsó útjára a Kozma utcai sírkertben. **Domán István** főrabbi búcsúztatta, **Fekete László** főkántor énekelt. Gyászolják: özvegye, bel- és külföldi rokonai, barátai, ismerősei és a Hunyadi téri templom hívei.